

ANALYSE

Nytt hovedkontor for NRK

Masteroppgave i arkitektur våren 2020

Anne-Margrethe Lothe og Sebastian Bjercke

Analysehefte

Kandidater

Anne-Margrethe Bowitz Lothe
Sebastian Rodvang Bjercke

Oppgavetittel

Nytt hovedkontor for NRK
New headquarters for NRK

Veileder

Geir Brendeland
professor
Institutt for arkitektur og planlegging
Fakultet for arkitektur og design, NTNU

Bi-veiledere

Øystein Grønning. Sivilarkitekt. Migrant AS.
Ole Jørgen Bryn. Førsteamanuensis. NTNU.
Steffen Wellinger. Professor. NTNU
Nils Bjarne Foss. Prosjektleder. NRK.
Jon Espen Lohne. Prosjektdirektør. NRK.

Anne-Margrethe B. Lothe
+47 938 86 121
annem.lothe@gmail.com

Sebastian R. Bjercke
+47 464 32 976
sebastianbjercke@gmail.com

Innhold

	Forord	5
1	Byanalyse	7
	... Institusjoner	9
	... Oslos parker	11
	... Infrastruktur	13
2	Stedsanalyse	15
	... Temakart	16
	... Utdrag fra planprogram	21
	... Ny T-banetunnel	23
	... Fire områder	25
	... Tøyen kulturpark	27
	... Botanisk hage	31
	... Tøyen	35
	... Carl Berner	39
3	Tomteanalyse	43
	... Historiske kart	44
	... Analytiske kart	50
	... Tomtebilder	56
	... Munch-museet	59
4	Typologisk analyse	65
	... Mediehuset	67
	... NRK	81
	... Hovedkontoret	99

	Kilder	106
--	---------------	------------

Forord

Vår masteroppgave tar utgangspunkt i denne analysen, som er basert på egne betraktninger om byen og stedet, men også fakta fra relevante kilder.

Analysen er delt i 4 deler: overordnet på bynivå, stedsanalyse, tomteanalyse og typologisk analyse.

I byanalysen ser vi på byen som helhet og hvilke trekk i byen som er relevante for vår oppgave: Infrastruktur, grøntarealer og institusjoner.

Stedsanalysen tar for seg områdene i og rundt Tøyenparken og kartlegger transport, kulturminner, grøntarealer og andre steds karakteristiske egenskaper.

Tomteanalysen går ned i skala og tar for seg landskap, nærmere beskrivelse av grøntarealer, bruk av parkområdene, samt sol- og klimatiske forhold på tomten.

I siste del undersøker vi NRKs historie, anlegget på Marienlyst og trekker inn relevante typologiske referanser som kan brukes i oppgaven.

1

BYANALYSE

I byanalysen kartlegger vi viktige trekk i byen, og særlig aspekter som er viktige for plasseringen av NRK. Selve tomtevalget er nærmere beskrevet i prosessheftet.

Fjordbyplanen i Oslo ble vedtatt i 2003¹ og med dette begynte en del av byens kulturinstitusjoner å se muligheten for å flytte til fjorden. Nasjonalmuseet, Deichmanske bibliotek, Den norske opera og ballett, Munch-museet og Astrup Fearnley-museet har alle flyttet eller flytter ned til fjorden. Det har også ligget i planene at Oslo konserthus vil flytte til Filipstad, som er det siste området som skal utvikles som en del av fjordbyplanen. Dette har både vært et tap for byens historiske sentrum, og ført til en debatt om hva vi skal gjøre med de tomme institusjonsbygningene våre, som ikke lenger egner seg til sitt formål.

¹ Oslo kommune (2020) *Fjordbyen*. Tilgjengelig fra: <https://www.oslo.kommune.no/slik-bygger-vi-oslo/fjordbyen/> (Hentet: 05.05.2020)

Universitetet i Oslo - Blindern.

NRK - Marienlyst.

Naturhistorisk museum.

Botanisk hage.

Det Kongelige Slott.

Regjeringskvartalet.

Nasjonalteateret.

Stortinget.

Rådhuset.

Nasjonalmuseet.

Deichmanske hovedbibliotek.

Operaen.

Munchmuseet.

Astrup Fearnly Museet.

Norsk folkemuseum

Vikingshipmuseet

Frammuseet

- Bygdøy

Institusjoner

Byplanleggeren Harald Hals sin plan for Oslo viste med stor tydelighet å fordele de viktige institusjonene våre utover hele byen. Plasseringen av Munchmuseet på Tøyen var en del av denne demokrati-tenkningen. I dag ser vi en tendens til at institusjonene flyttes til fjordbyen. Dette er kommersielt betinget og handler primært om å gi området et løft for de private eiendomsinvestorene.

Ved at Munchmuseet, i likhet med Operaen, Deichmanske og Nasjonalmuseet flytter ned til fjorden, mister det viktigste kulturknutepunktet på østkanten - Botanisk hage og Naturhistorisk museum en viktig funksjon. Munch-museet har i alle år vært den eneste prestisjetunge kulturinstitusjonen på østkanten. For å forsterke dette som et tyngdepunkt i byen, trenger Tøyen - og østkanten - å få tilbake en viktig institusjon.

Oslos parker

Torshovdalen.

Stensparken.

St. Hanshaugen.

Frognerparken.

Sofienbergparken.

Tøyen kulturpark.

Botanisk Hage.

Slottsparken.

Botsparken.

Oslos parker er viktige grønne lunger for byens befolkning.

Tøyen kulturpark, Botanisk hage og friområdene mot Ola Narr utgjør en viktig del av Oslos grønne nettverk av byrekreative parker. Fjordkanten er også en viktig del av dette nettverket.

Ring 3.

Ring 2.

Ring 1.

E18.

E6.

● T-banestasjoner

● Fremtidige T-banestasjoner

Infrastruktur

Ringveiene og T-banen utgjør en viktig del av Oslos infrastruktur. Veinettet i Oslo er utbygget med tre ringveier for å avlaste sentrumsgatene for gjennomgangstrafikk. De er en del av Harald Hals generalplan for Stor-Oslo fra 1929, med sentrumsring som kommunikasjonsåre.¹

For å være lett tilgjengelig for ansatte og publikum er nærhet til en T-banestasjon et viktig premiss i valget av tomt for nytt hovedkontor for NRK.

Det er også gunstig for NRK sitt nye å hovedkontor å være knyttet på ringveinettet, for å lett kunne komme seg på oppdrag og å være enkelt tilgjengelig for gjester.

¹ Gunnarsjaa, Arne. (2006) *Norges arkitekturhistorie*, s. 279. Oslo: Abstrakt forlag AS.

2

STEDSANALYSE

Tomten vi har valgt har god tilgjengelighet fra hele byen med T-banenettet og gode bussforbindelser. Parkenes grønne preg er viktig for Tøyen, og områdets fine kulturminner i og rundt Botanisk hage bidrar til stedsidentitet, selv om Munch-museet i mange år også har vært viktig for dette.

Tøyen kulturpark og Botanisk hage er i dag et viktig byrekreativt område som brukes av mange. Dette blir også ytteligere forsterket med det nye Tøyenbadet som blir et stort familiebad med ny flerbrukshall for barneidrett.

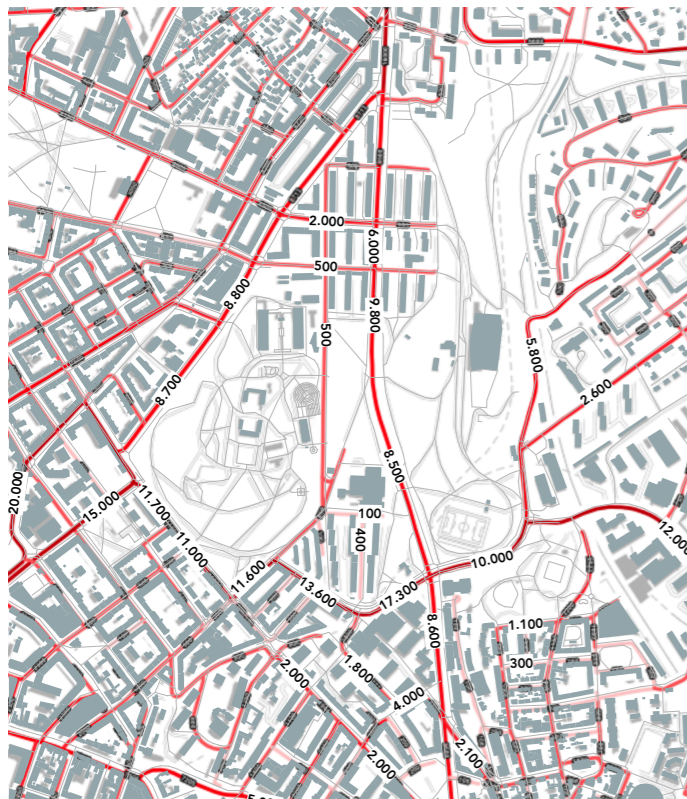
En av utfordringene for området ligger i koblingen mellom Tøyen kulturpark og Botanisk hage. Munch-museet ligger i dag som en øy sør for området som kalles sirkustomta. Byrommet oppleves lite attraktivt, både fordi det er en asfaltbelagt parkeringsplass, men også nærheten til den forholdsvis trafikkerte Finnmarkgata.

Tøyen er det viktigste kulturknutepunktet øst i Oslo, med Botanisk hage, Naturhistorisk museum, Tøyenbadet i Tøyenparken, og tidligere Munch-museet. Da det ble besluttet av Munch-museet skulle flyttes ned til fjorden, lovet politikerne et områdeløft på Tøyen. For å lykkes med Tøyenløftet er det nødvendig med en helhetlig plan for hele området. Trafikken fra de omkringliggende områdene bør vurderes på nytt. Det må skapes en dialog med parken og Tøyenbadet, fellesskapet med Botanisk hage og naturhistorisk museum må flettes bedre sammen og forholdet til T-banen og Tøyen torg bør bedres.

Transport

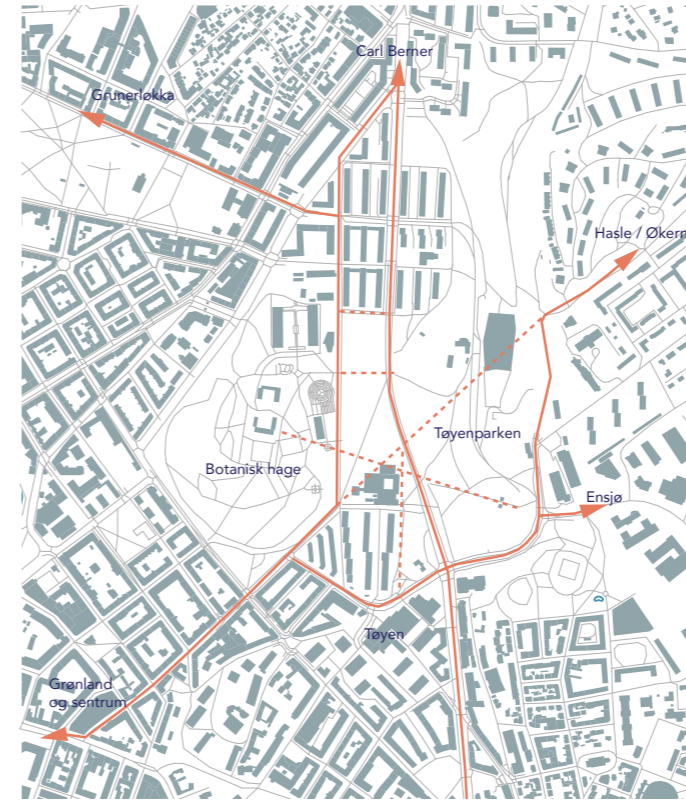
Tomten er godt koblet på offentlig transport og er tilgjengelig fra 20-, 60- og 31-bussen. Alle T-banelinjer stopper i dag på Tøyen T-banestasjon. Tøyen T-banestasjon har stort behov for opprustning og tilfredsstillende ikke dagens krav til hverken rømning eller universell utforming.

Trafikk (Årsdøgntrafikk)

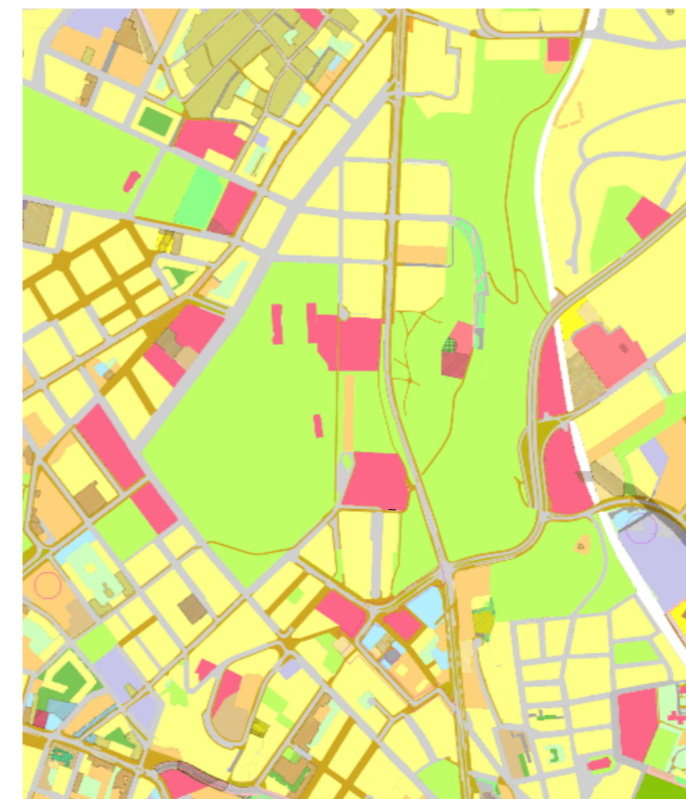
I dag fremstår selve krysset Økernveien/ Finnmarksgata som et lite fotgjengervennlig kryss, uten særlig bymessige kvaliteter. Mye av fotgjengertrafikken fra T-banestasjonen til Tøyen torg er løst med undergang under Økernveien.

Finnmarksgata har ved flere anledninger blitt forsøkt endret til miljøgate og kun for buss og taxi, men i dag er gaten gjennom parkområdet åpen for allminnelig biltrafikk. Dermed kan gaten fremstå som en barriere som deler grøntområdet i to, til tross for noen lysfrie fotgjengeroverganger. Grunnet støy oppleves grøntområdene som grenser til vegen som mindre attraktive og mindre brukt i byrekreativ sammenheng.

Bymessige sammenhenger og forbindelser

Området består i dag av en blanding av forbindelser som kom som følge av Hals generalplan fra 1929 (Finnmarksgata/ring 2) og historiske linjer som f.eks aksen fra Grønland/sentrum oppover mot Hasle forbi Lille Tøyen hageby og den historiske trealléen fra Østre portstuer til Tøyen hovedgård. Å tydeliggjøre dette nettverket vil styrke området og koble det bedre på sentrum.

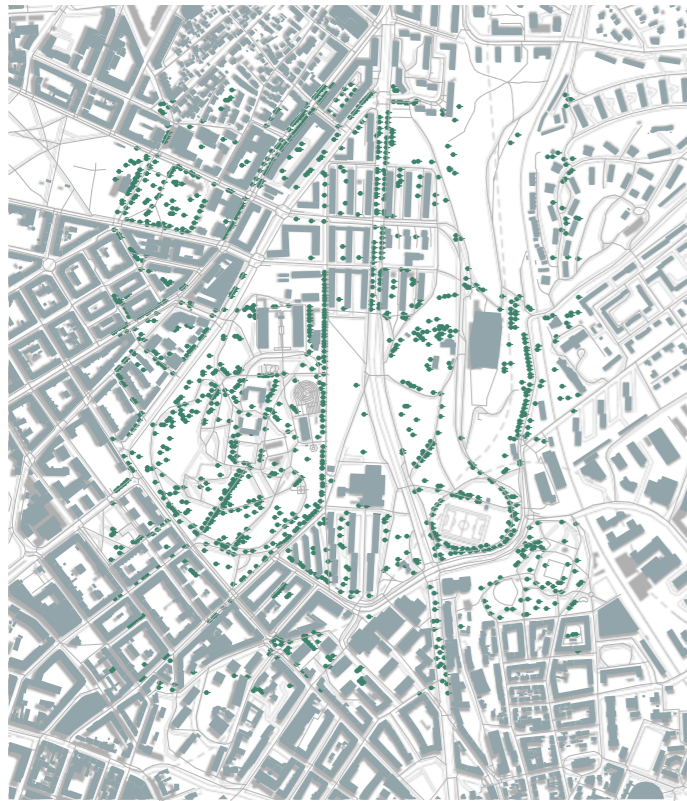

Regulering / programmering

Sirkusplassen og Munch-museet er regulert til offentlig bygning, mens området i mellom er regulert til friområde/park. Mesteparten av Tøyen kulturpark er regulert til friområde/park.

Områdene rundt tomten er i hovedsak regulert til bolig, men med noen tyngdepunkt av offentlige programmer og sporadiske næringslokaler i boligbyggenes 1.etasjer.

- Boligområde
- Friområde
- Veigrunn
- Industri
- Forretning / kontor
- Annet veiareal
- Offentlige bygg og anlegg

Trær

Tøyen kulturpark består av mange store, flotte løvtrær, av ask, osp, lønn m.m. Trærne rundt fotballbanen på Caltexløkka er ulike typer eik, både norske og importerte varianter.

Gatetrærne i Finnmarksgata nord for tomten og oppover mot Carl Berners plass er bjørketrær.

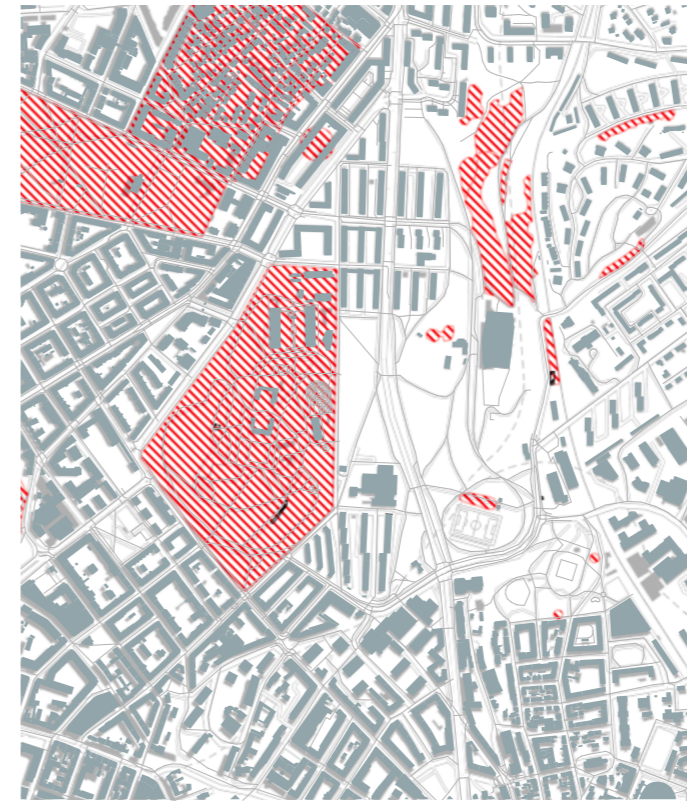
Trerekken som avgrensner østsiden av Botanisk hage mot Monrads gate består i hovedsak av svensk asal. Alléen oppover Tøyengata og den sør-østlige enden av Botanisk hage består i hovedsak av spisslønn, alm og kjempelerk.

Elver- og bekkeløp

Det er svært få elve- eller bekkeløp i området, som betyr at mye av overvannshåndteringen skjer gjennom naturlig fortregning i grøntområdene, fordampning eller renner videre nedover mot fjorden.

- - - Historiske bekkeløp
- Elver/bekkeløp i kulvert
- Elver/bekkeløp/vann

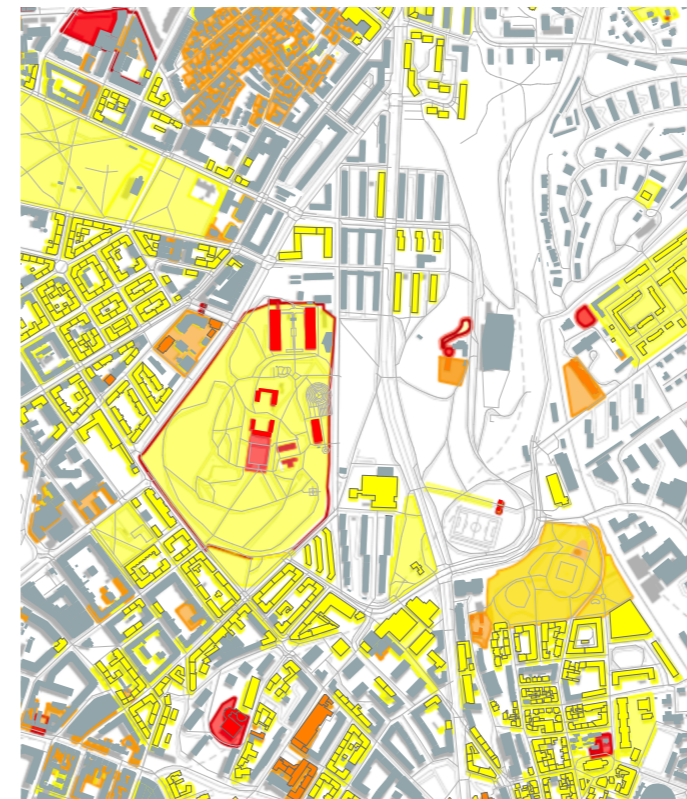

Registrert naturmangfold

Det er registrert naturmangfold ved deler av trealléen fra østre portstuer langs fotballbanen på Caltexløkka. I nordre del av grøntområdene, i skogen opp mot Ola Narr er det et rikt naturmangfold må tas vare på.

I skråningen på vest-siden av Tøyenbadet er det viktige klynger løvtrær.

Botanisk hage har naturligvis et rikt naturmangfold.

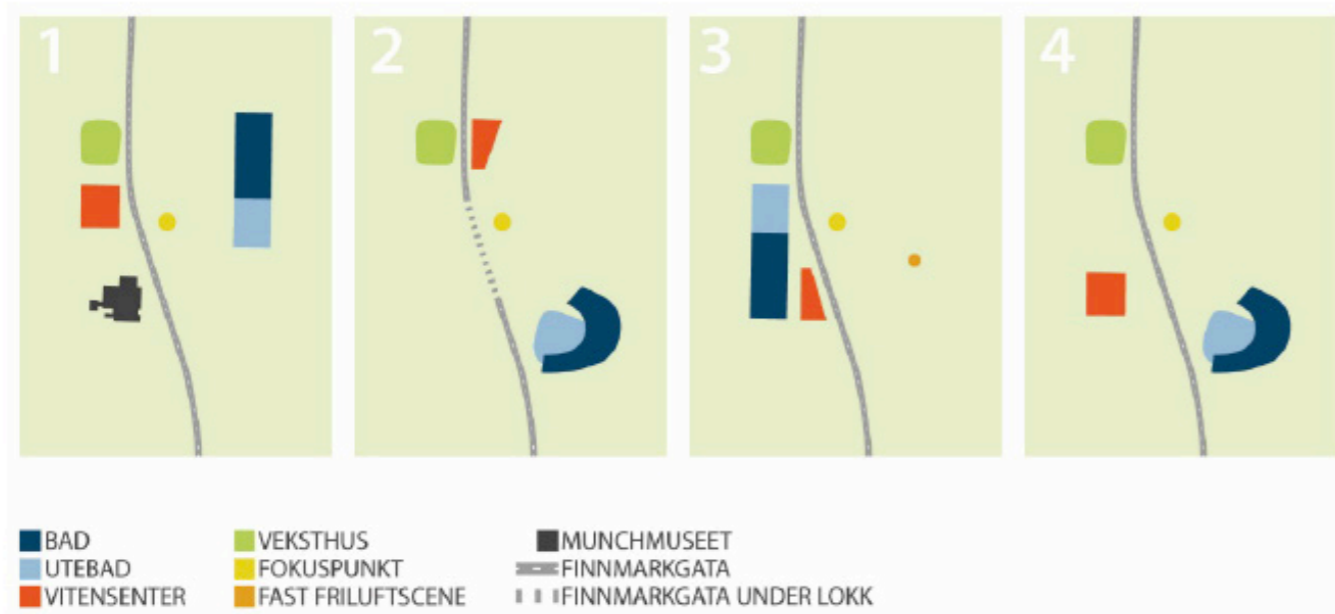
Kulturminner

Området består av en blanding av verneverdig og ikke-verneverdig bebyggelse. Inne i selve parkområdet er det verdt å merke seg østre portstuer til Tøyen Hovedgård, med tilhørende treallé som i dag blir brukt av Finnmarksgate. De fleste bygningene i Botanisk hage er fredet.

Deler av Munch-museet er kommunalt listeført av Byantikvaren i Oslo, uten nærmere beskrivelse av hvorfor det er gul-listet.

- Kommunalt/statlig listeført
- Verne kulturminne
- Fredet kulturminne

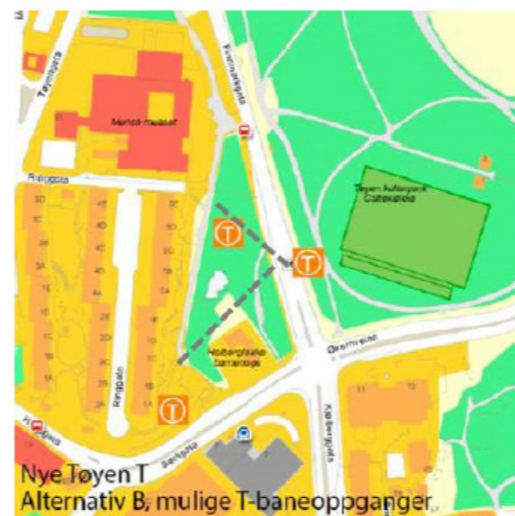
Figur: Sammenstilling av de fire plangrepene.

Figur: Alternativ 2. Grønt lokk over Finnmarkgata (uten stenging).

Faksimiler fra "Felles planprogram for nytt bad, nytt vitensenter, ny friluftscene og Finnmarkgata"
 Kilde: Oslo kommune

Faksimiler fra "Felles planprogram for nytt bad, nytt vitensenter, ny friluftscene og Finnmarkgata"
 Kilde: Oslo kommune

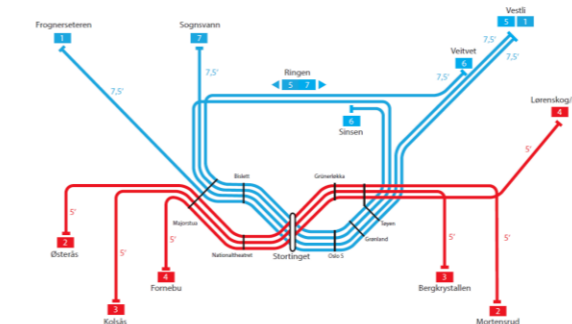
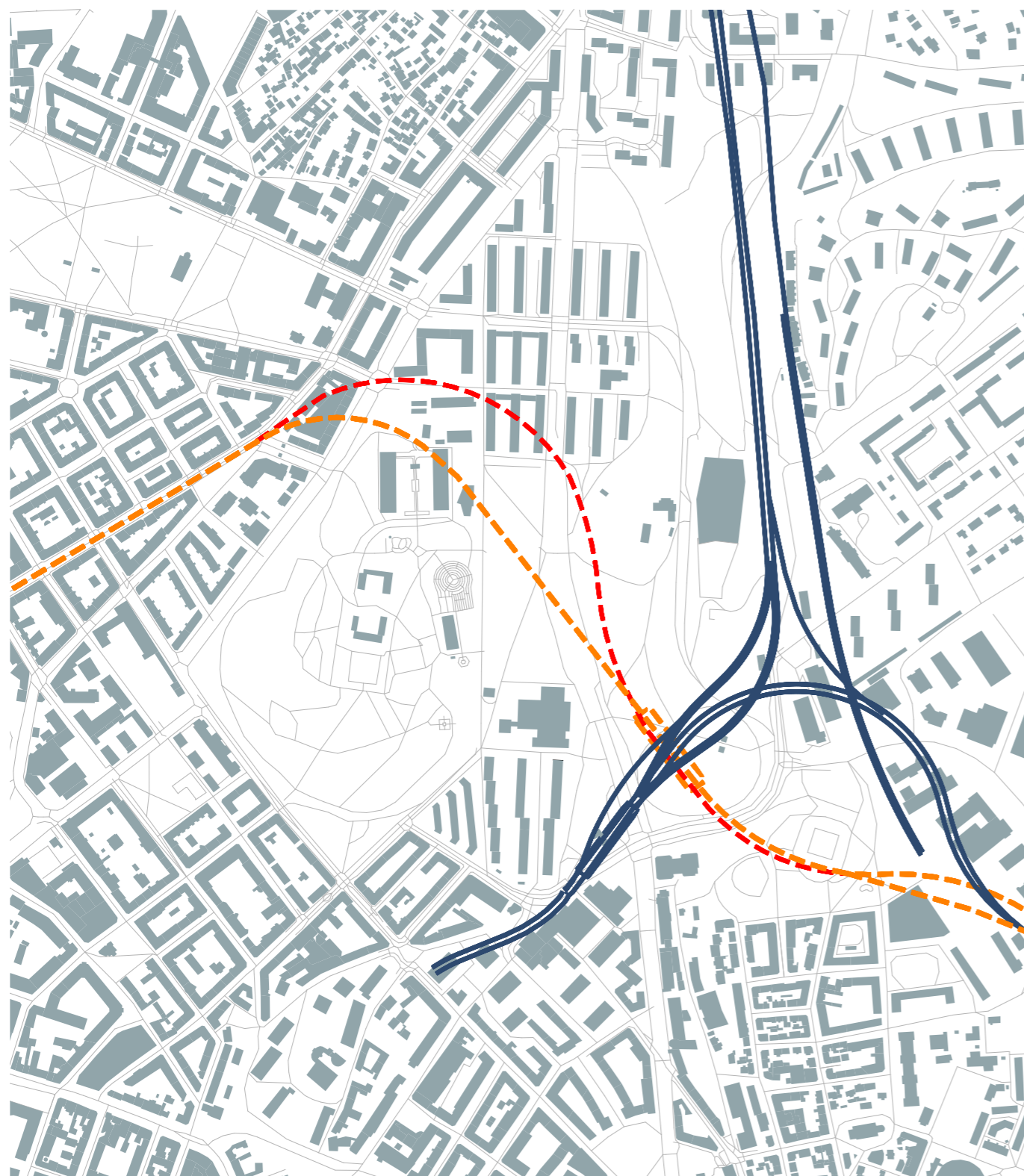
Utdrag fra forslag til planprogram

I 2015 ble det foreslått et felles planprogram for Tøyenparken¹. Her er en kort oppsummering:

- Fire plangrep med ulike plasseringer av nytt Tøyenbad, Veksthus, Vitensenter og friluftsscene/fokuspunkt for kultur.
- 7 muligheter for endring av Finnmarkgata: 0-alternativ; grønt lokk over Finnmarkgata; grøntdrag over Finnmarkgata som innebærer stenging for all biltrafikk; grøntdrag over Finnmarkgata som ikke innebærer stenging av biltrafikk; stenging av gata uten andre tiltak; kollektivgate; miljøgate med fartsgrense 30 km/t.
- To alternativforslag til nye T-baneoppganger for Tøyen T-banestasjon. Nye oppganger i parken vil styrke parkens tilgjengelighet.

En utfordring med å stenge gaten for biltrafikk eller gjøre om til kollektivgate er den økte trafikale belastningen på skolene i området (Tøyen, Vahl og Lakkegata). Å legge gaten under lokk/kulvert er åpenbart det beste alternativet, sett bort fra økonomi.

¹ Oslo kommune Bymiljøetaten (2015) Felles planprogram for nytt bad, nytt vitensenter, ny friluftscene og Finnmarkgata Tilgjengelig fra: <https://www.oslo.kommune.no/bydeler/bydel-grunerlokka/politikk-og-politiske-moter/politiske-saker-bydel-grunerlokka/politiske-saker-2015/offentlig-horing-for-slag-til-planprogram-for-toyenparken> (Hentet 03.02.2020)

Forslag til linjekart etter ny T-banetunnel og Fornebubane. Kilde: Ruter.

- Foreslått tunnel
- Mulig trassé
- Eksisterende tunnel

Ny T-banetunnel

Det er foreslått ny T-banetunnel mellom Stortinget og Ensjø. Dette vil innebære at Tøyen blir en av tre stasjoner der alle T-banelinjer stopper. Dette vil gjøre Tøyen til det viktigste knutepunkt øst i Oslo.

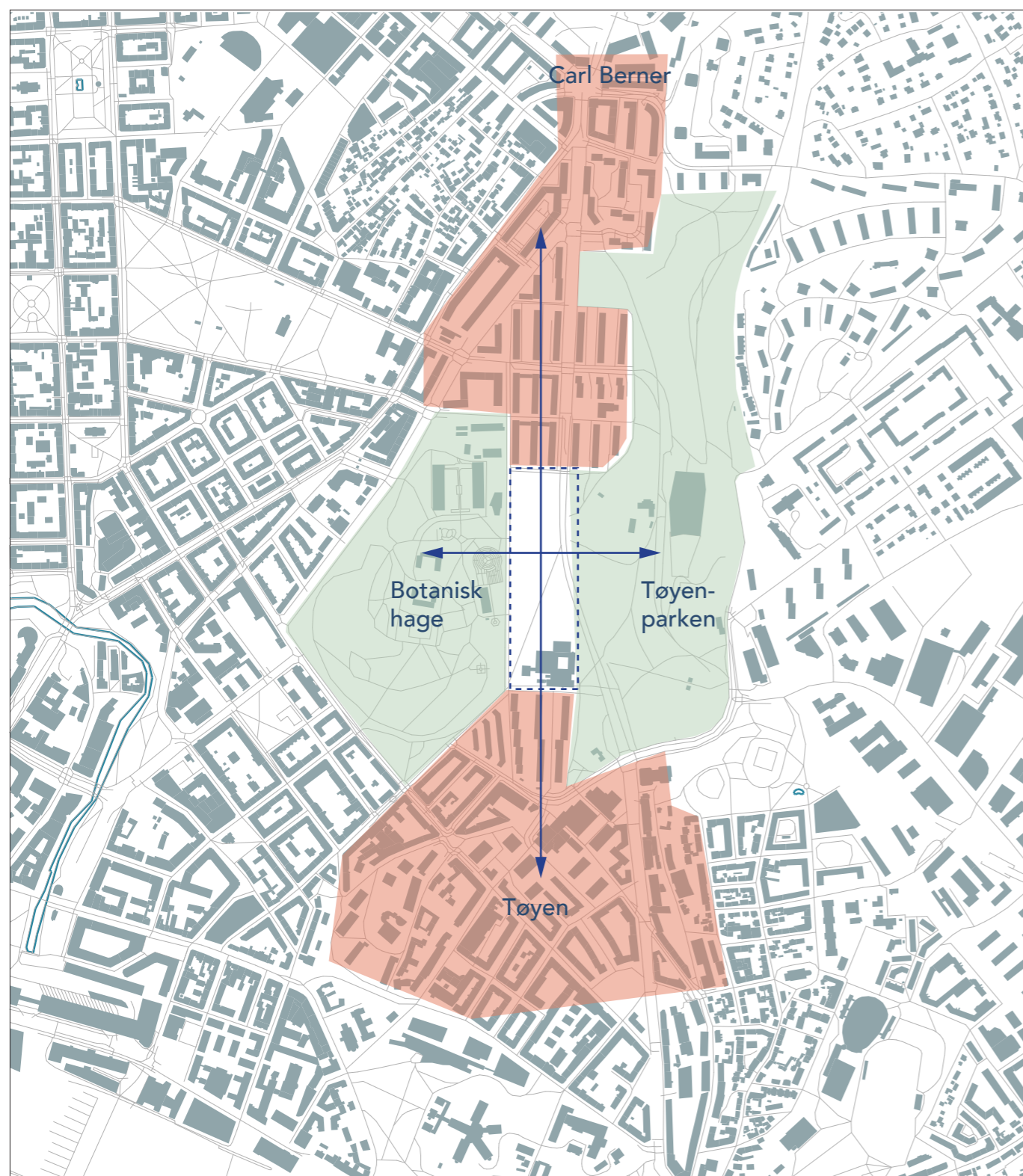
Derimot er det mye usikkerhet knyttet til trassé og ferdigstilling av den nye tunnelen. Den er også avhengig av Fornebubanen og ny Majorstuen stasjon, som både er usikkert ift økonomi og fremdrift.¹

Nåværende trasse er foreslått under sirkustomta, men det bør vurderes om den heller bør gå noe lenger nord for å kunne utnytte potensialet til tomten maksimalt.

Det er også foreslått at ny T-banetunnel bør gå lenger nord i Oslo for å dekke Ullevål sykehus, Sagene og Grünerløkka og kobles på eksisterende tunnel ved Carl Berners plass.²

¹ NRK (2020) *Utsetter Oslos viktigste baneprosjekt i fem år*
Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/osloogviken/utsetter-oslos-viktigste-t-baneprosjekt-i-fem-ar-1.14961141> (Hentet: 05.04.2020)

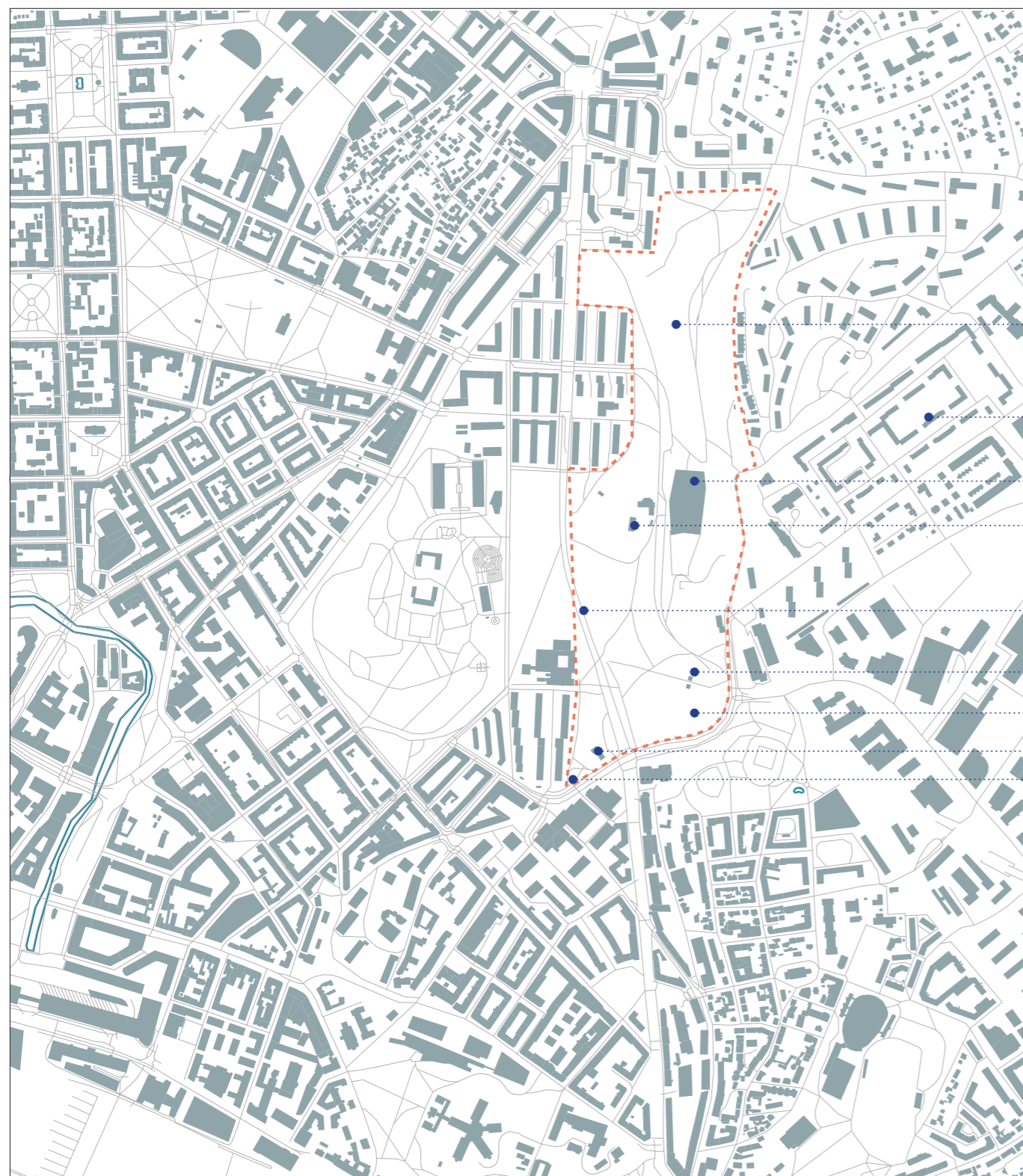
² NRK (2020) *Oslo SV: – Høyre vil sende tusenvis av reisende ut av sentrum*
Tilgjengelig fra: https://www.nrk.no/osloogviken/oslo-sv_-hoyre-vil-sende-tusenvis-av-reisende-ut-av-sentrum-1.14662927 (Hentet: 05.04.2020)

Fire områder

Tøyen er det viktigste kulturknutepunktet øst i Oslo, med Botanisk hage, Naturhistorisk museum, Tøyenbadet i Tøyenparken, og tidligere Munch-museet. Mellom Tøyenparken og Botanisk hage ligger den asfalterte sirkustomta som oppleves som en barriere mellom de to grøntområdene. Det ligger et stort potensiale i sirkustomta til å ikke bare binde sammen Tøyenparken og Botanisk hage, men også skape en bedre forbindelse mellom Carl Berner i nord og Tøyen i sør. Sirkustomta kan bli stedet der naturen møter byen.

Vi har sett nærmere på de fire tilstøtende områdene til tomten, og undersøkt deres karakteristikk.

Ola Narr friområde.

Lille Tøyen.

Tøyenbadet, 1976.

Bellevue gård barnehage.

Finmarkgata.

Portnerboligene.

Caltexløkka.

Heibergløkka barnehage.

Tøyen T-banestasjon, 1966.

Tøyen kulturpark

Tøyen kulturpark er en av de viktigste grøntområdene øst i Oslo. Området tilhørte Tøyen hovedgård i middelalderen¹. De fredete portnerboligene ved Caltexløkka med tilhørende treallé viser gårdens utstrekning. I 1812 ble området solgt til staten for å bli universitetsområde, og senere ble det utparsellert tomter til professorer ansatt ved universitetet. Bellevue er den eneste gjenværende av professorboligene og er i dag en barnehage. Gjennom 1950-årene ble parken opparbeidet som kommunal park.

Finmarkgata er en del av Ring 2 bygget ut på 50-tallet. Den oppleves som en barriere mellom parken og Botanisk hage vest for området. Tøyenbadet stod ferdig i 1976 og er nå i ferd med å rives. Nytt Tøyenbad tegnet av Asplan Viak er under bygging, og skal stå ferdig sommeren 2023. I 2004 ble kunstgressbanen på Caltexløkka ferdig.

Tøyen T-banestasjon stod ferdig i 1966 og nå har Oslo kommune en pågående utredning om ny T-baneoppgang lenger inn i parken.

Siden 2014 har Øyafestivalen årlig blitt **arrangert i Tøyen kulturpark**.²

¹ UiO: Naturhistorisk museum. (2019) *Historikk*. Tilgjengelig fra: nhm.uio.no (Hentet: 26.02.2020)

² Oslo Byleksikon. *Tøyenparken*. Tilgjengelig fra: oslobyleksikon.no (Hentet: 26.02.2020)

Tøyen kulturpark ligger i skrånende terreng, som er delvis terrassert.

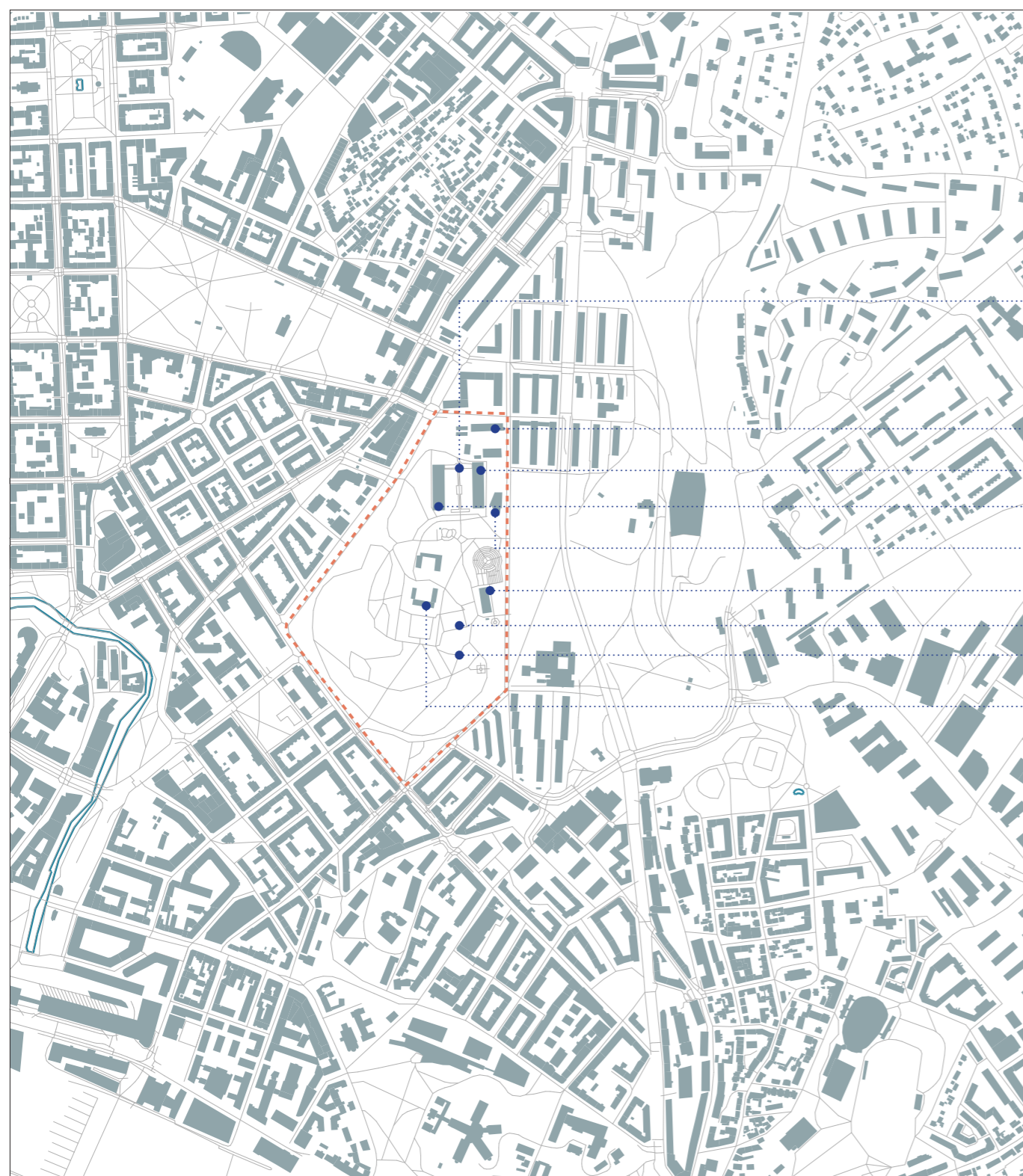
Utsikt til Oslofjorden og Oslo plaza fra toppen av Tøyen kulturpark.

Portnerboligene med historisk treallé til Tøyen hovedgård, og kunstgressbanen på Caltexløkka til venstre.

Det nye Tøyenbadet.
Illustrasjon: Asplan Viak

Naturhistorisk museum, 1904.

Drivhus.

Brøggers hus, 1917.

Colletts hus, 1908.

Klimahuset, 2020.

Lids hus, 1913.

Palmehuset, 1868.

Victoriahuset, 1876.

Tøyen hovedgård, 1679.

Botanisk hage i vest

Tøyen hovedgård ble påbegynt i 1679 og er blant Oslos eldste tømmerbygninger. I 1812 ga kong Fredrik 6. gården som gave til Norges nye universitet som egentlig skulle ligget her. Botanisk hage ble etablert i 1814, med samlinger som omfatter over 5500 planteslag fra hele verden. Bygningene til Naturhistorisk museum, som er en del av Universitetet i Oslo består av: Palmehuset ferdigstilt 1868, Victoriahuset ferdigstilt 1876, Colletts hus (tidl. Zoologisk museum) ferdigstilt 1908, Lids hus (tidl. Botanisk museum) ferdigstilt 1913 og Brøggers hus (tidl. Geologisk museum) ferdigstilt 1917.¹ Klimahuset, som er det nyeste tilskuddet, stod ferdig våren 2020 og er tegnet av Lund Hagem arkitekter og Atelier Oslo.²

¹ UiO: Naturhistorisk museum. (2019) *Historikk*. Tilgjengelig fra: nhm.uio.no (Hentet: 26.02.2020)

² UiO: Naturhistorisk museum. *Klimahuset*. Tilgjengelig fra: nhm.uio.no (Hentet: 26.02.2020)

Tøyen Hovedgård.
Foto: UiO

Naturhistorisk museum.
Foto: wikimedia

Fra Monrads gate med Botanisk hage til høyre og sirkustomta til venstre.

Botanisk hage.
Foto: Ragna Bruland

Munchmuseet, 1963.

Kampen park.

Tøyen T-banestasjon, 1966.

Tøyen torg.

Enerhaugen studenthus.

Grønland torg.

Jordal Amfi.

Botsfengselet.

Jernbanetorget.

Tøyen i sør

Tøyen er et område i bydel Gamle Oslo med en flerkulturell befolkning. Halvparten av beboerne har minoritetsbakgrunn, med en stor andel nylig ankomne innvandrere. Det er en overvekt av barn i førskolealder og unge voksne. Særlig etnisk norske barn i skolealder og deres foreldre i 30-40-årene flytter ut av bydelen. Når det gjelder levekår og sosioøkonomiske forhold er befolkningen polarisert, og forskjellene mellom grupper øker.¹

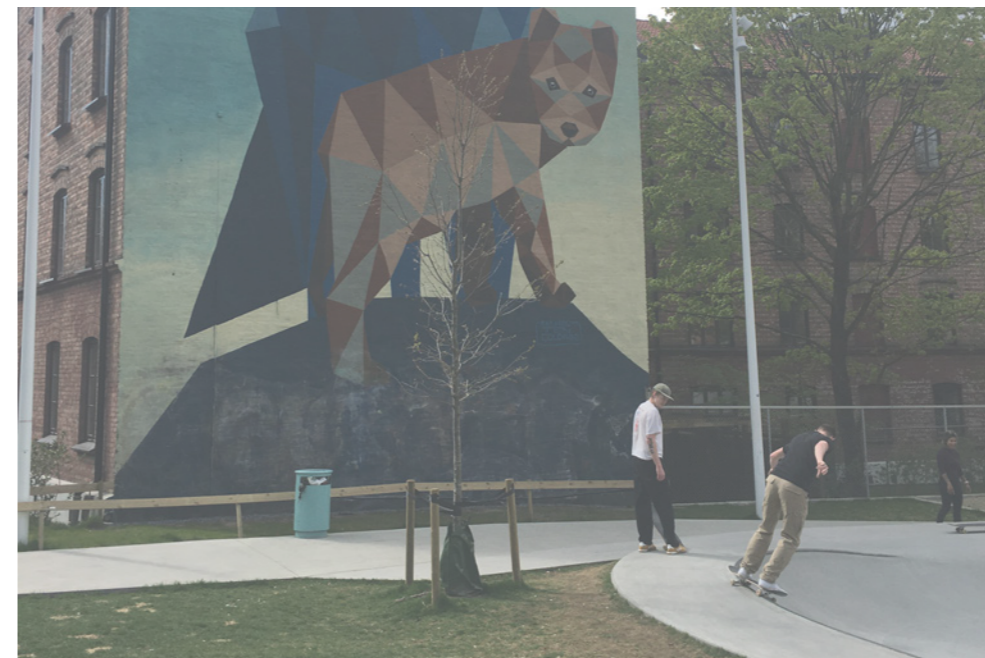
I 2013 lanserte bystyret i Oslo det omstridte "Tøyenløftet" - en kompensasjon for at Munch-museet ble flyttet til Bjørvika. Staten bevilget 200 millioner for å bedre levekårene til de økonomisk svakest stilte innbyggerne. I stedet har tiltak som oppussing av Tøyen torg og veggmalier førte til gentrifisering og økt popularitet blant unge, etnisk norske borgere, som gjør at svakere stilte grupper blir presset ut på grunn av økte boligpriser.²

Tøyen torg, som er et populært byrom, fungerer godt ut i fra de fysiske forutsetningene som et lukket byrom, men er frakoblet andre deler av Tøyen og parkanleggene.

¹ Veiviseren. (2017) *Hva nå, Tøyen?* Hentet fra: <https://www.veiviseren.no> (25.02.2020)

² Vårt Oslo. (2019) *Kraftig kritikk av Tøyenløftet i ny rapport. "De stille stemmene" ble ikke hørt.* Hentet fra: <https://vartoslo.no> (25.02.2020)

Finnmarkgata som grenser til Tøyen kulturpark, med Munch-museet på høyre side.

Veggmalerier og skateparker som en del av "Tøyenløftet".

Tøyenkrysset tatt fra Økernveien, med postgirobygget og Oslo plaza i bakgrunnen.

Tøyen torg. Opprustning ferdigstilt i 2018, av Grindaker landskapsarkitekter.

Carl Berners plass.

Finmarkgata.

Rodeløkka.

Sofienbergparken.

Lamellbebyggelse.

Vestre portnerboliger.

Carl Berner og Sofienberg i nord

Lamellbebyggelsen nord for sirkustomta ble bygget av OBOS i perioden 1936-1950¹ og var en del av Harald Hals generalplan for Oslo. Finmarkgata ble anlagt omtrent på samme tid.

Carl Berners plass er et viktig trafikknutepunkt i Oslo, der bussruter øst-vest og nord-sør møtes, i tillegg til trikkelinje og T-banestasjon.

¹ Saksinnsyn Oslo PBE

Lamellbebyggelse nord for tomten.

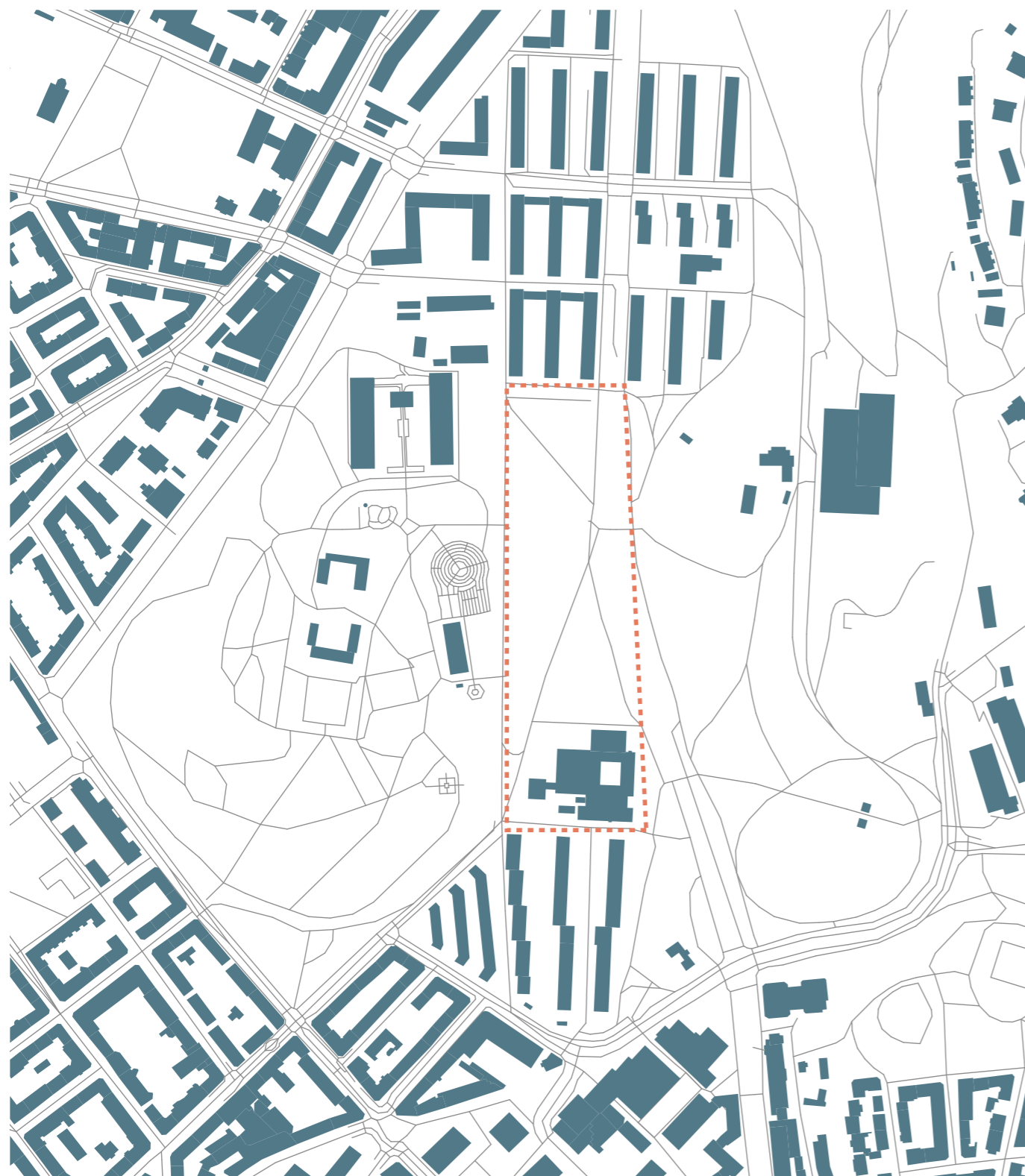

Vestre portnerboliger som tilhørte Tøyen hovedgård

Finnmarkgata / Ring 2 oppover mot Carl Berners plass.

Lamellbebyggelse mot Monrads gate.

3

TOMTEANALYSE

Tomten avgrenses av Finnmarkgata og Tøyen kulturpark i øst, Botanisk hage i vest, og boliglamellbebyggelse i nord og sør. Tomten består i dag av Munch-museet som er planlagt flyttet sommeren 2020 og en midlertidig idrettshall som etter planen skal stå frem til 2021, evt frem til det nye Tøyenbadet står ferdig.

I nordre del av tomten er det i dag en gressplen der Botanisk hage og Naturhistorisk museum har planer om å bygge et veksthus.

Tomten er lett tilgjengelig med offentlig transport, med nærhet til T-bane og bussholdeplasser.

På de følgende sider har vi samlet noen tematiske kart som tar for seg en topografisk, typologisk og historisk analyse av tomten.

Tøyen 1937. Botanisk hage er etablert. Tøyen kulturpark består av dyrket mark.
Foto: Oslo PBE.

Tøyen 1947. Under krigen ble tomten til Munch-museet og sirkustomta brukt som leir for tyskerne.
Lamellbebyggelse i nord og sør i ferd med å bli bygget.
Foto: Oslo PBE.

Tøyen 1971. Munch-museet er ferdigstilt. Lamellbebyggelsen i nord og sør slik den fremstår i dag.
Finnmarkgata som en del av Ring 2 er etablert
Foto: Oslo PBE.

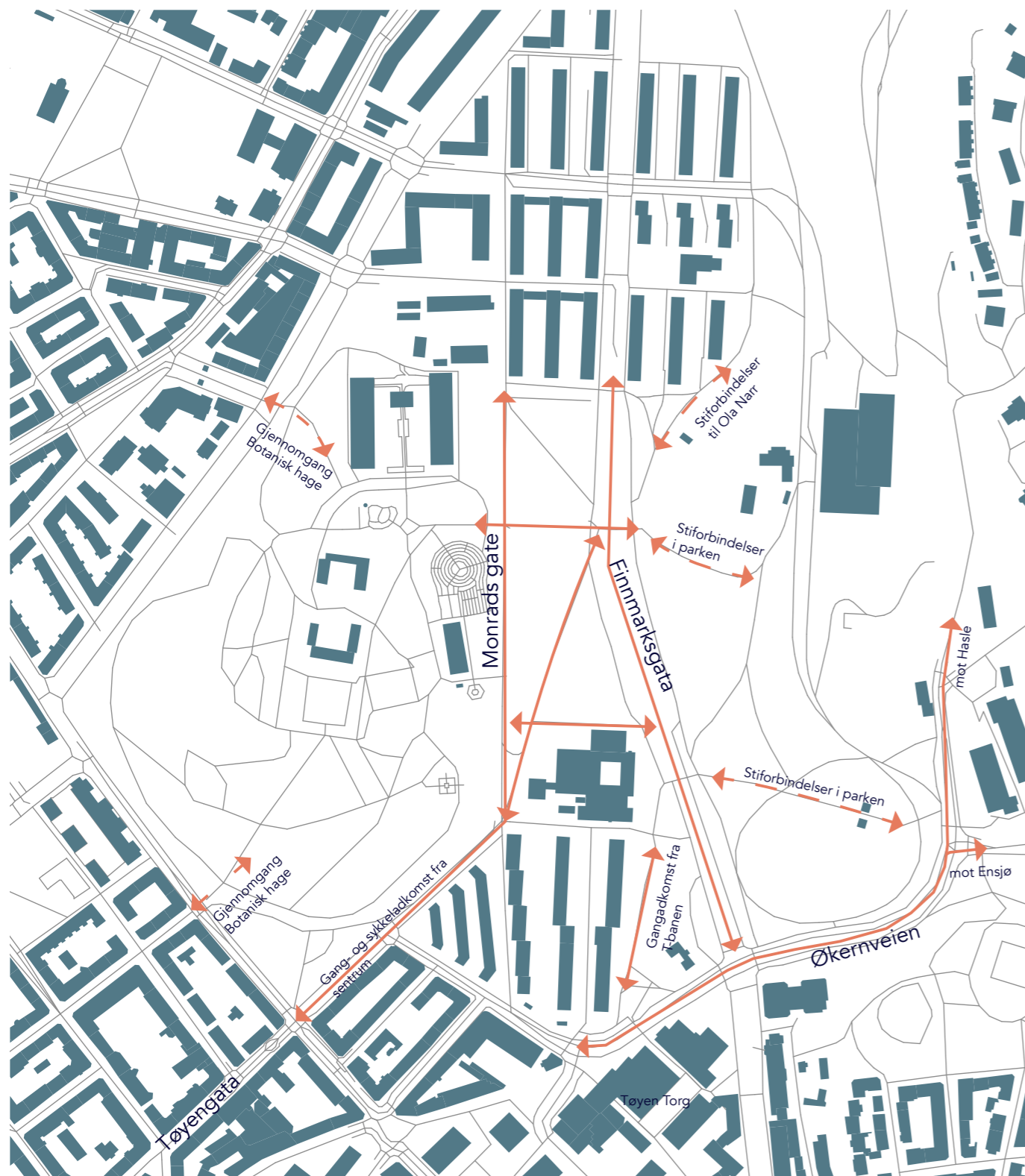
Tøyen 1984. Tøyenbadet ferdigstilt.
Foto: Oslo PBE.

Tøyen 1997. Utvidelse av Munch-museet ferdigstilt. Tøyen kulturpark omtrent som vi kjenner den i dag.
Foto: Oslo PBE.

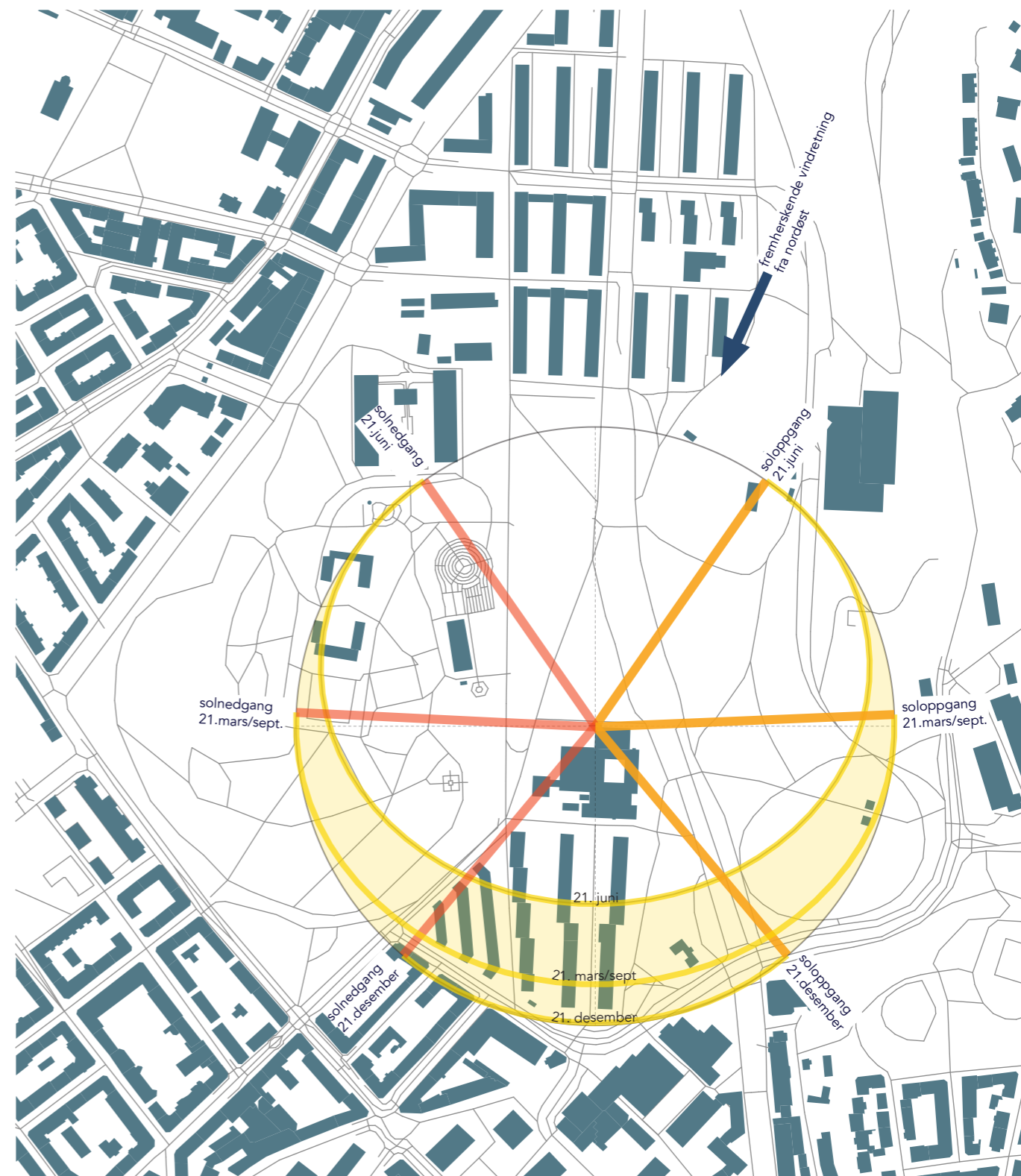

Tøyen 2020. Midlertidig flerbrukshall på sirkustomta. Kunstgressbanen på Caltexløkka er mye brukt.
Foto: Oslo PBE.

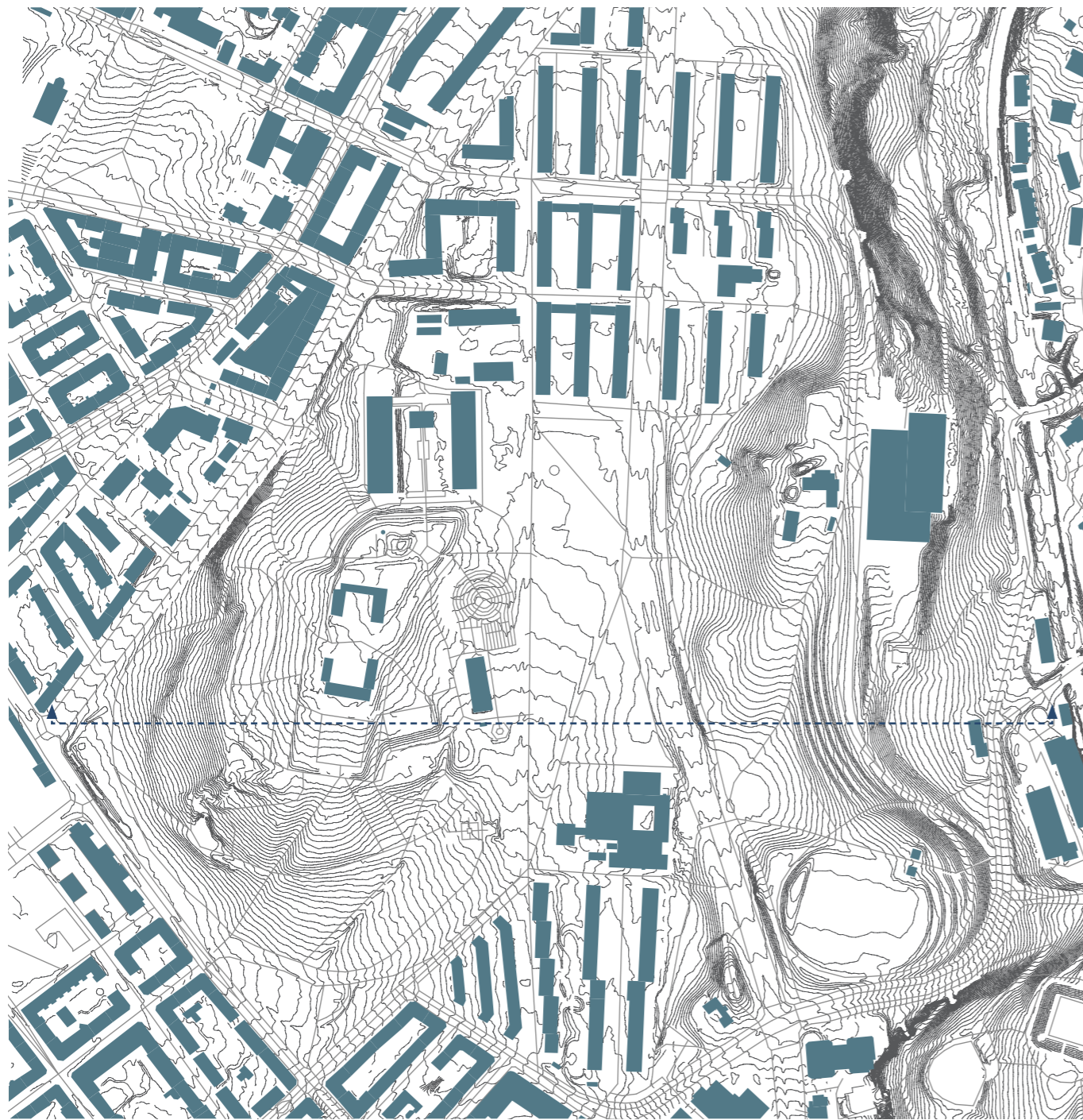

Dagens forbindelser.

Adkomstveger til tomten er både parkmessige stiforbindelser fra vest og øst, og mer bymessige gaterom fra nord og sør.

Sol og vind.

Tøyen hovedgård på "haugen"

forsenkning i landskapet

tomten

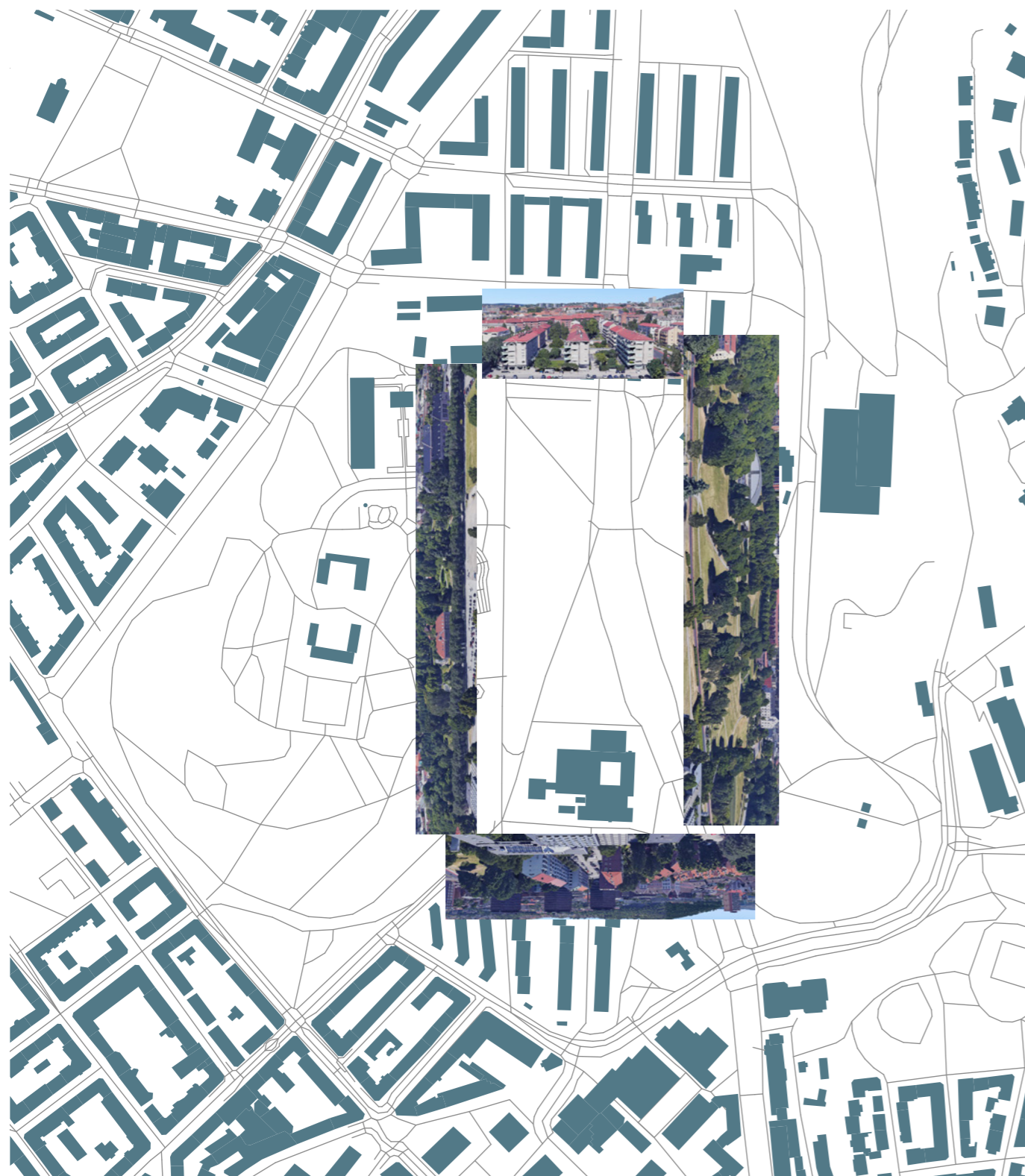
tydelig topografisk overgang i byen avslutningen av "Oslogryta"

Topografi og landskap.

Halvmeterskoter.

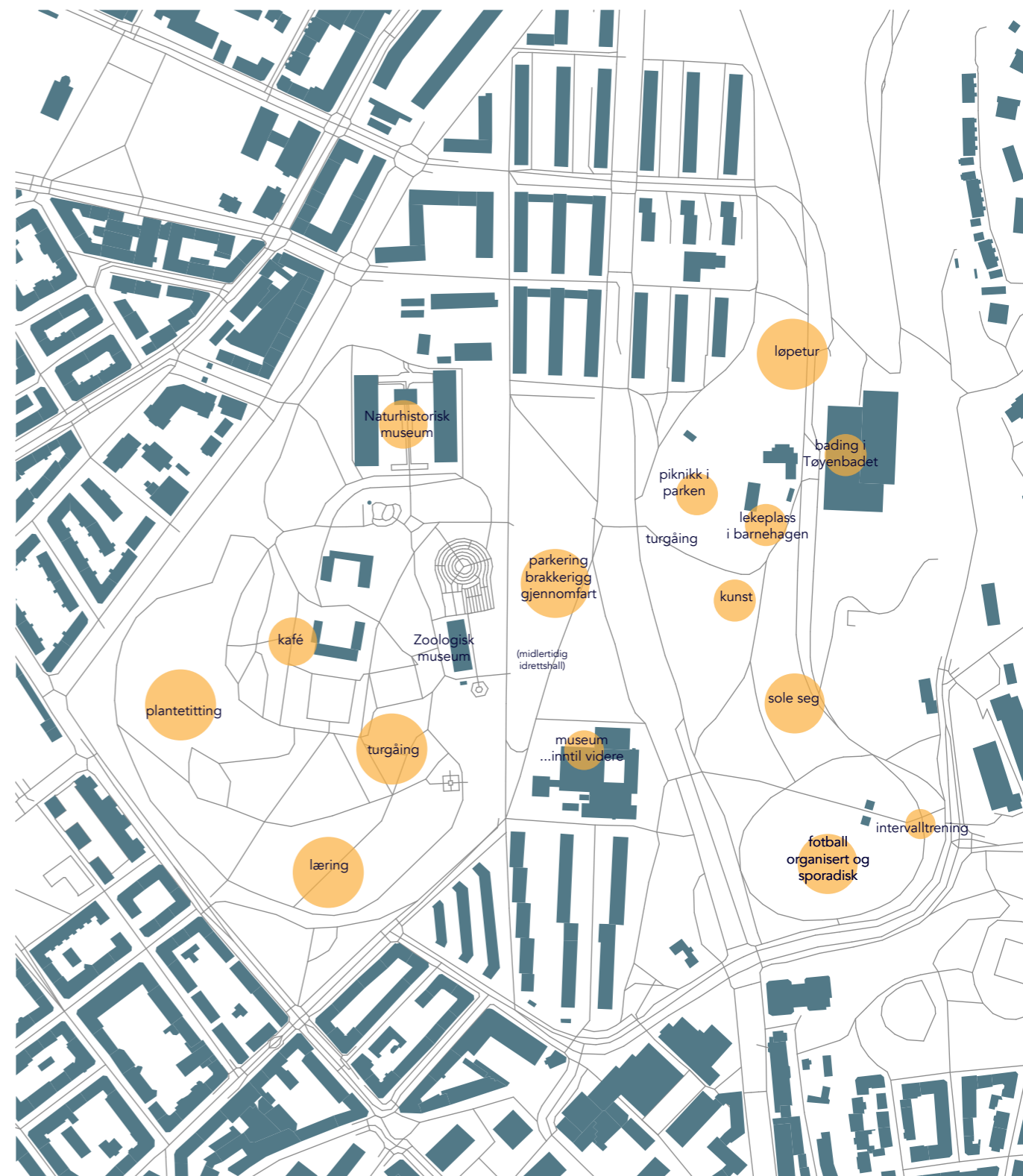

Grøntarealer og trær.

Avgrensninger.

Tomten har tre karakteristiske avgrensninger: lamellbebyggelse i nord og sør, Tøyenparken i øst og Botanisk hage i vest.

Bruk.

Dagens bruk av parkområdene.

Tomten sett fra østsiden av Munch-museet

Tomten sett fra Monrads gate mot sør

Tomten sett fra Tøyen kulturpark

Tomten sett i fugleperspektiv.
Kilde: Google Earth

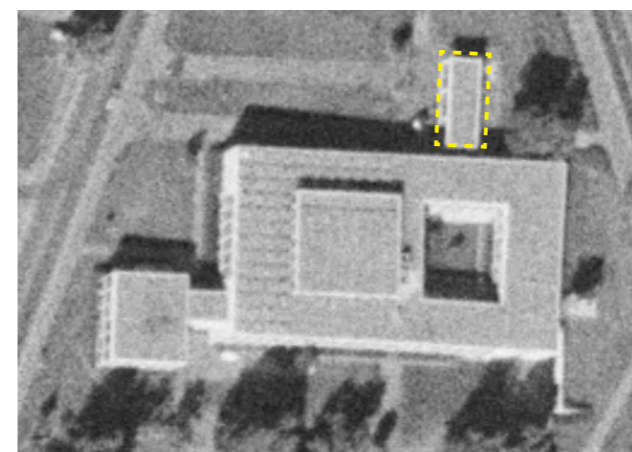

Fasaden av det nyåpnede Munch-museet i 1963. Foto: munchmuseet.no

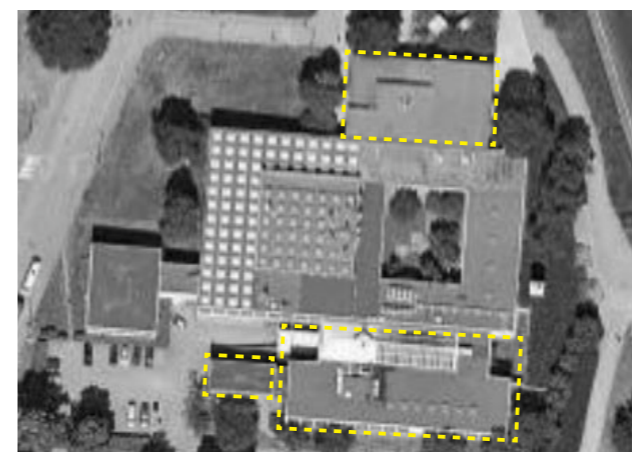

Fasaden til Munch-museet i dag med den nye paviljongen. Foto: wikipedia

Munch-museet

Munch-museet oppført i 1963. Den originale inngangspaviljongen er fjernet. Foto: Oslo PBE 1971.

I dag med tre tilbygg. Ny inngangspaviljong i nord og kontordel i sør i 1994, samt varelevring vest for kontordel i 2009.

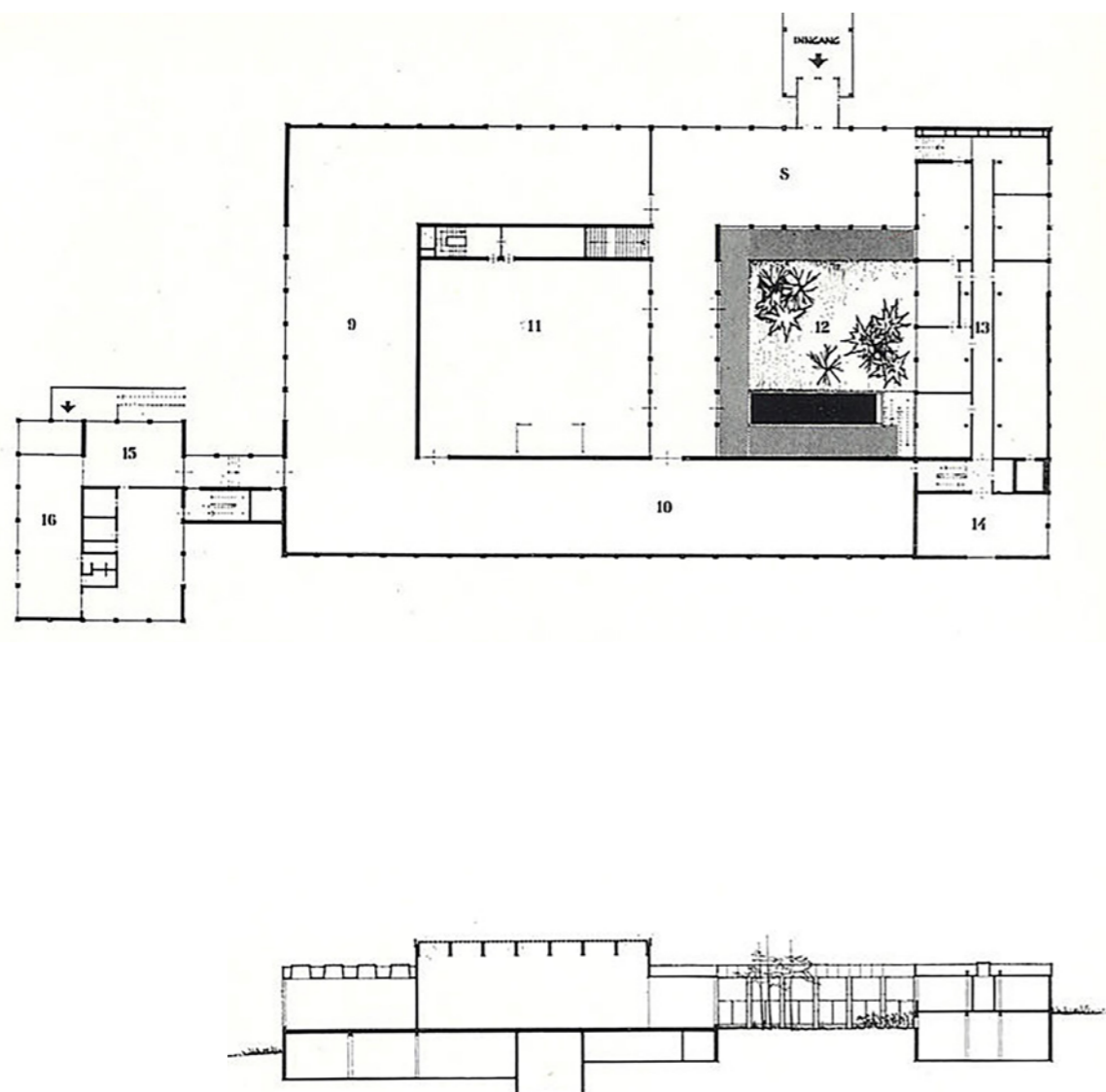
Munch-museet på Tøyen åpnet dørene for publikum i 1963, hundre år etter Edvard Munchs fødsel. Museet er tegnet av Gunnar Fougner og Einar Myklebust, som vant konkurransen i 1953. Sistnevnte var også arkitekt for utvidelsen i 1994, med ny inngangspaviljong i nord og kontordel i sør¹. Etter utvidelsen tapte Munchmuseet noe av sin opprinnelige karakter.

Museets forhold til sine omgivelser har lenge vært problematisk. Tøyens boligområder, næringseiendommer og butikker har aldri kunnet virke sammen med Munch-museet for å skape utvikling i området. Selv ikke Tøyenbadet, Tøyenparken og de andre kulturinstitusjonene i området har virket godt sammen med Munch-museet.

Bygget er basert på en grunnmodul på 3x3m og har en bærekonstruksjon i plasstøpt betong. Større deler av fasaden var opprinnelig åpen med glass, men har av sikkerhetsmessige og utstillingstekniske hensyn blitt gradvis fylt igjen. I dag er det ingen av de store glassfeltene i det utvendige skjelettet som er bevart. Her ligger det et potensiale for å åpne opp.

¹ Munchmuseet (2019) The history of the museum. Tilgjengelig fra: https://www.munchmuseet.no/en/about/the_history_of_the_museum/ (Hentet: 17.03.2020)

8. Hall, 9. Utstilling, malerier,
 10. Utstilling, grafikk,
 11. Foredragssal - skiftende
 utstilling, 12. Hage,
 13. Administrasjon,
 14. Bibliotek, 15. Hvilerom,
 16. Restaurant.

Originale tegninger av Munch-museet. Tegnet av Gunnar Fougner og Einar Myklebust. Ferdigstilt i 1963. Kilde: Byggekunst 1963, 6.

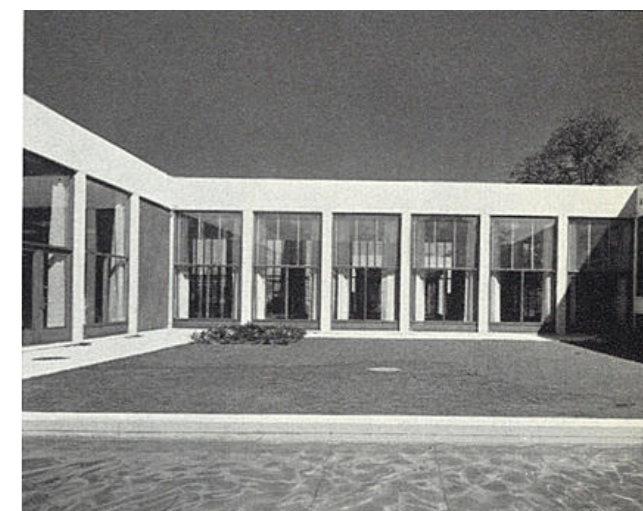
Interiør fra utstillingsrommet fra 1963. Foto: Byggekunst 1963,6.

Interiør fra utstillingsrommet i dag. Det meste av overlyset er tildekket. Her ligger det et potensiale i å åpne opp igjen. Foto: Anne-M. Lothe.

Interiør fra foredragssalen fra 1963. Foto: Byggekunst 1963,6.

Atriumet fra 1963. Foto: Byggekunst 1963,6.

Adkomst til Munch-museet fra Tøyen T-bane og Finnmarkgata fra sør. Mange mennesker ankommer området her fra T-banestasjonen.

Museets nordvente uteservering og inngangsparti.

Adkomst til Munch-museet fra Tøyengata som strekker seg ned til Grønland og sentrum. Her blir en i dag møtt av museets bakside og en parkeringsplass.

Interiør fra caféen i den nye paviljongen.

NRK Fjernsynet på Lerkendal stadion i Trondheim i 1964. Foto: NRK.

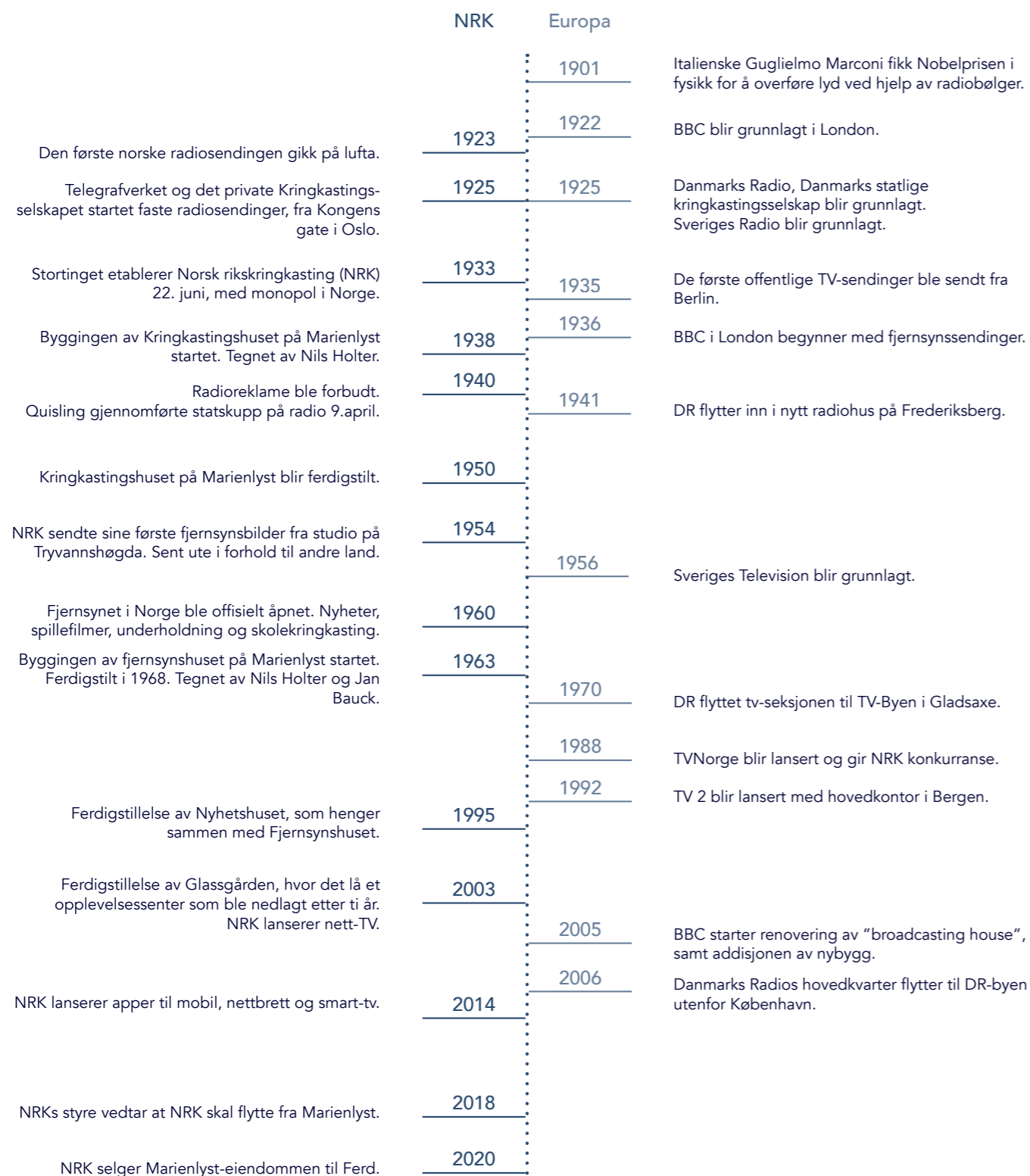
4

TYOLOGISK ANALYSE

Den typologiske analysen tar for seg studier av mediehuset og nybygde anlegg.

Vi vil gå i dybden rundt NRK og dagens anlegg på Marienlyst for å forstå forbedringspotensialet, men også identifisere noen av kvalitetene som finnes der. Det vil også være nyttig for å få innblikk i programmet.

Studier av ulike hovedkontorer er også relevante i prosjekteringen av nytt hovedkontor for NRK.

Kilde:
Sandnes, S. (2018) Norsk kringkastingshistorie, i NDLA. Tilgjengelig fra: <https://ndla.no/nb/subjects/subject:1/topic:1:172362/topic:1:188749/resource:1:185173/2537> (Hentet: 10. januar 2020)

Mediehuset

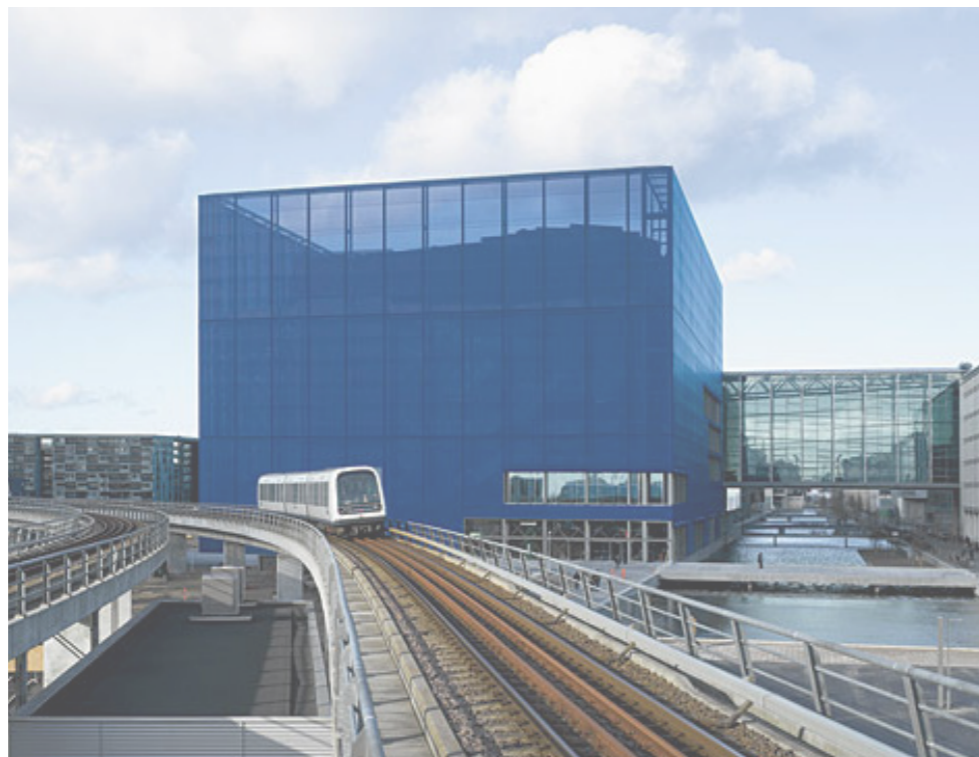
De fleste mediehusene i Europa ble bygget på omtrent samme tid, rundt 1930-tallet. I dag ser vi en tendens til at samtlige europeiske mediehus opplever at utdaterte anlegg gjør det utfordrende å følge med i teknologiens utvikling og den globale konkurransen om seerne, lytterne og leserne. Det har medført at flere har fullført eller påbegynt en flytteprosess, og resten har startet en diskusjon om flytting.¹ Videre følger eksempler på mediehus som nylig har gjennomført eller har en pågående flytteprosess.

¹ Eriksen, Thor Gjermund. 2020. *Byggekunst #016*. Podkast. Oslo. Rosseland, A.T

Det største av de fire segmentene på 51 000 m² huser resepsjon, studioer og redaksjoner. De to andre segmentene er tegnet av Dissing+Weitling og Gottlieb Paludan & Nobel.
Foto: DR konserthus

DR konserthuset tegnet av arkitekt Jean Nouvel. Kostnadene gikk langt over budsjett. Ferdigstilt januar 2009.
Foto: Roland Halbe

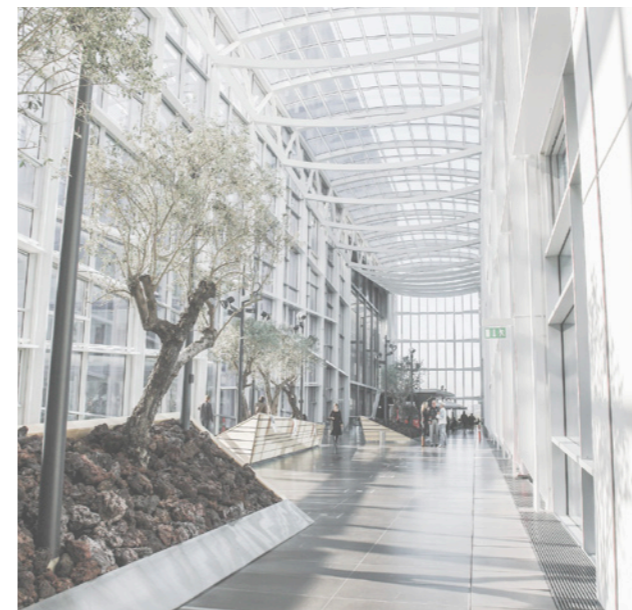

DR Byen

- Danmarks Radio

DR Byens plassering langt utenfor sentrum gjør anlegget lite tilgjengelig for ansatte og publikum.

Et sentralt element i prosjektet er en indre gate som binder de fire segmentene sammen.

Foto: Vilhelm Lauritzen Arkitekter

Grunnlagt: 1925
Medier: radio, fjernsyn, nye medier
Sted: København, Danmark
Størrelse: 125 000 m²
Byggeår: ferdigstilt 2006
Arkitekt: Vilhelm Lauritzen Arkitekter

Danmarks Radio samlokaliserte radio og tv-funksjonene sine i DR Byen i 2006. Disse tidligere lå spredt i København. Vilhelm Lauritzen Arkitekter står bak masterplanen for DRs multimediehus i Ørestad, et stykke utenfor København sentrum. Konseptet er at DR skal fungere som en egen by, og er oppdelt i fire segmenter tegnet av forskjellige arkitekter.¹ Prosjektet er regnet som en økonomisk katastrofe, på grunn av de høye budsjettoverskridelsene. Dette førte til at ledelsen og de ansatte måtte betale regningen - økonomidirektøren måtte fratrukke sin stilling, 300 ansatte ble sagt opp, planlagte sportssendinger ble kuttet ut og full stopp av egenprodusert lørdagsunderholdning for å få kontroll på økonomien igjen. Det skulle også spares når det gjaldt innkjøp av ny teknologi og vedlikehold. Det eneste som ble holdt utenfor innskrenkninger var nyhetsdivisjonen.² De store budsjettoverskridelsene medførte store negative konsekvenser for innholdet til DR, noe som er svært uheldig for kvaliteten, ryktet og attraktiviteten til mediehuset. Kringkastingssjef for NRK Thor Gjermund Eriksen peker på i podkasten Byggekunst nr. 16 at bygget i seg selv fungerer fint, men plasseringen ble lagt i et område som ikke fikk den utviklingen de trodde da de flyttet.³

¹ Dansk Arkitektur Center. DR Byen. Tilgjengelig fra: <https://dac.dk/viden/arkitektur/dr-byen/> (Hentet: 19.03.2020)

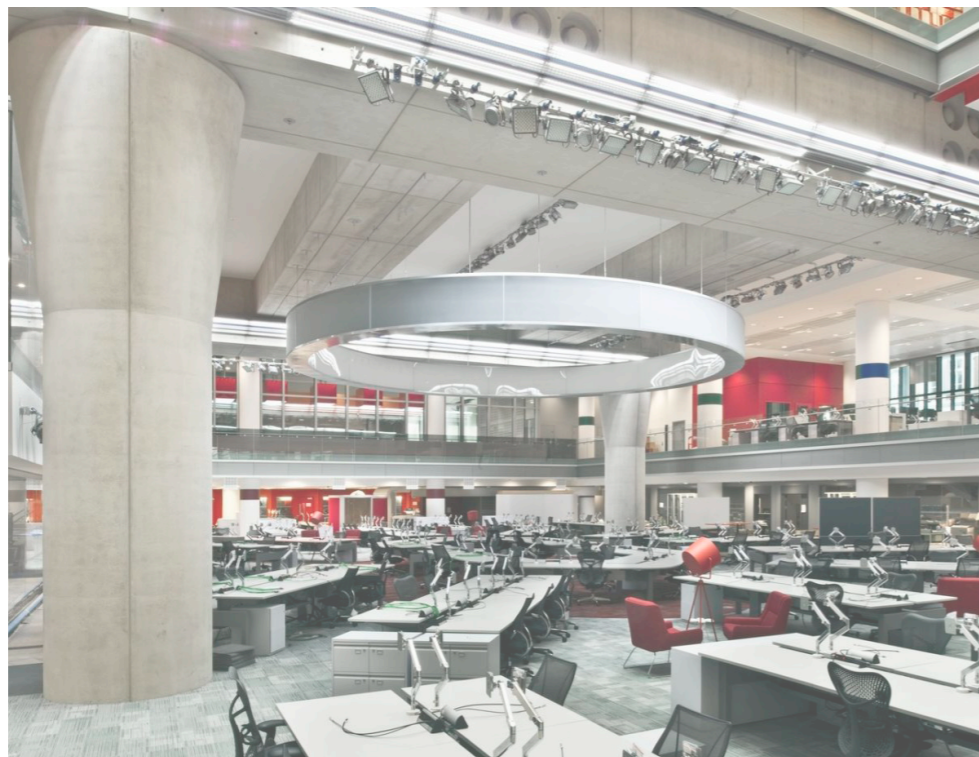
² Bergens Tidende. (2007) DR Byen ble økonomisk katastrofe. Tilgjengelig fra: <https://www.bt.no/kultur/i/4EW1a/laquodr-byenraquo-ble-oekonomisk-katastrofe> (Hentet: 19.03.2020)

³ Eriksen, Thor Gjermund. 2020. Byggekunst #016. Podkast. Oslo. Rosseland, A.T.

Eksisterende art deco-bygning i forgrunnen til venstre, og nyere bebyggelse i bakgrunnen. Østblokken til høyre.
Foto: geocaching

Interiør av nyere del.
Foto: overbury

BBC London

- British Broadcasting Corporation

Grunnlagt: 18. oktober 1922
Medier: radio, fjernsyn, nye medier
Sted: London, Storbritannia
Størrelse: 80 000 m²
Arkitekt: Richard MacCormac
År: renovering og tilbygg ferdigstilt 2013

BBC Broadcasting House ligger midt i London sentrum. Etter andre verdenskrig gjennomgikk bygget en omfattende renovering da det ble bombet under krigen. Da man merket behovet for en mer fremtidsrettet bygningsmasse, valgte de å bli værende på samme sted, og bygge et større tilbygg i nord. Det første bygget i Art Deco ble bygget i 1928, tegnet av George Val Myer, og gjennomgikk en omfattende renovering i 2003. Deretter ble østblokken gjenoppbygget i 2005. Andre fase var tilbygget i bakenden som koblet de to byggene sammen og skapte et offentlig plassrom mellom dem. Sistnevnte tegnet av Sir Richard MacCormac.¹

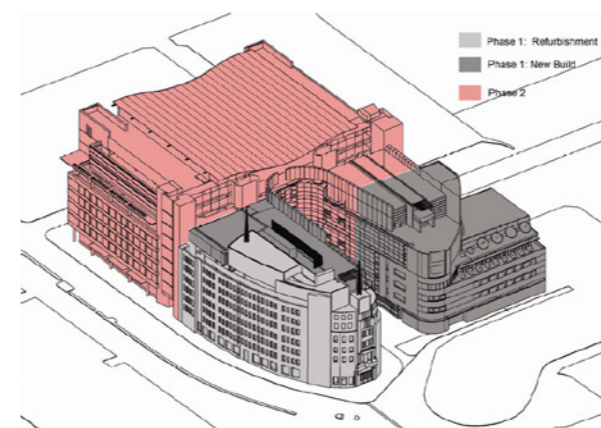
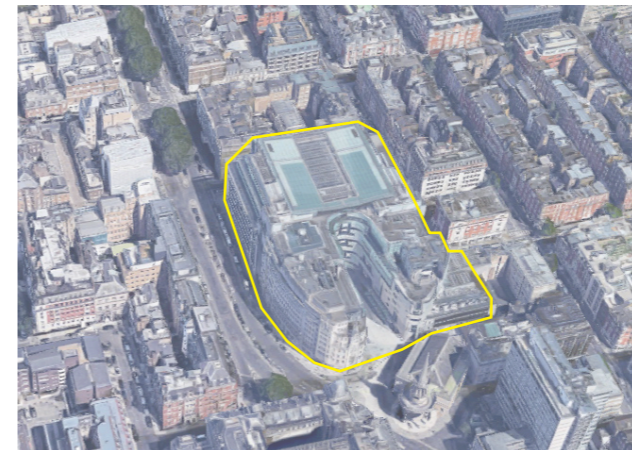

Foto: Antonio Passaro

¹ BBC (2020) *Broadcasting house*. Tilgjengelig fra: <https://www.bbc.com/historyofthebbc/buildings/broadcasting-house> (Hentet: 19.03.2020)

Takterasse med utsikt
over byen.
Foto: Foster + Partners

Foto: Foster + Partners

BBC Cymru Wales

- British Broadcasting Corporation

Anleggets sentrale plassering på Central Square gir
god tilgjengelighet.

Grunnlagt: 1965
Medier: radio, fjernsyn, nye medier
Sted: Cardiff, Wales
Størrelse: 25 600 m²
Byggeår: 2015 - 2019
Arkitekt: Foster + Partners

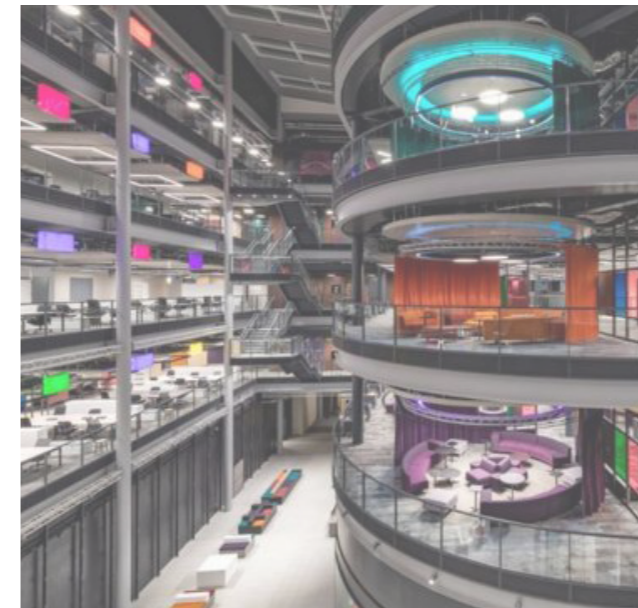

Foto av interiøret som viser
Foto: BBC

Nye BBC Cymru Wales Hovedkvarter er lokalisert på andre siden av Cardiff sentralstasjon, for å skape et dynamisk media kvarter rundt Capital Square, som er planlagt som en stor ny offentlig plass i byen.¹ BBC Cardiff valgte å flytte inn i sentrum, til et utviklingsområde som før var shabby men nå har blitt mer attraktivt.² Bygget er designet til å være åpent og inviterende - besøkende kan komme inn i første etasje og se opp gjennom det høye atriet inn til arbeidsplassene. Det er også åpenhet mellom ulike avdelinger som skaper bedre muligheter for samhandling. Hjertet av anlegget er en sentral 'hub' over tre etasjer som inneholder studioer, kontorer og produksjonsfasiliteter.³

¹ BBC Cymru Wales Headquarters (2020) Tilgjengelig fra: <https://www.fosterandpartners.com/projects/bbc-cymru-wales-headquarters/> (Hentet: 02.02.2020)

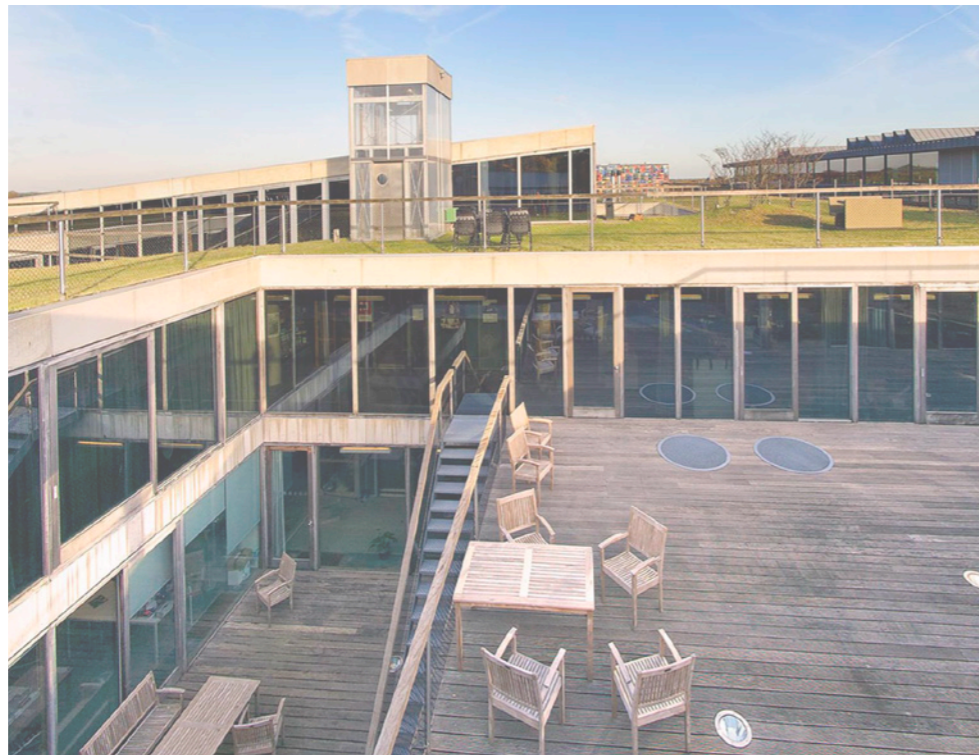
² Eriksen, Thor Gjermund. 2020. *Byggekunst #016*. Podkast. Oslo. Rosseland, A.T.

³ Foster and partners.

Foto: MVRDV, Rob 't Hart

Foto: MVRDV, Rob 't Hart

Villa VPRO

- Liberal Protestant Radio
Broadcasting Corporation

Grunnlagt: 1926
Medier: radio, fjernsyn
Sted: Hilversum, Nederland
Størrelse: 10 500 m²
Arkitekt: MVRDV
År: ferdigtilt 1997

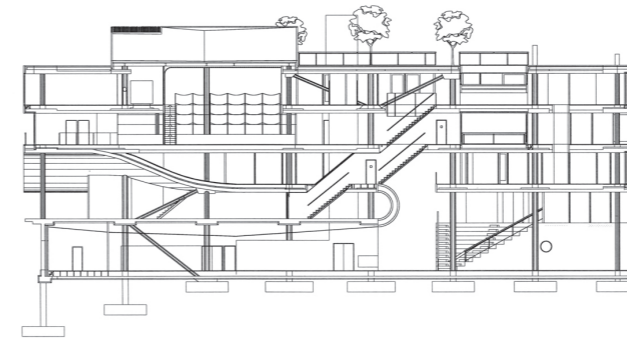

Foto: EU Mies Award 2019

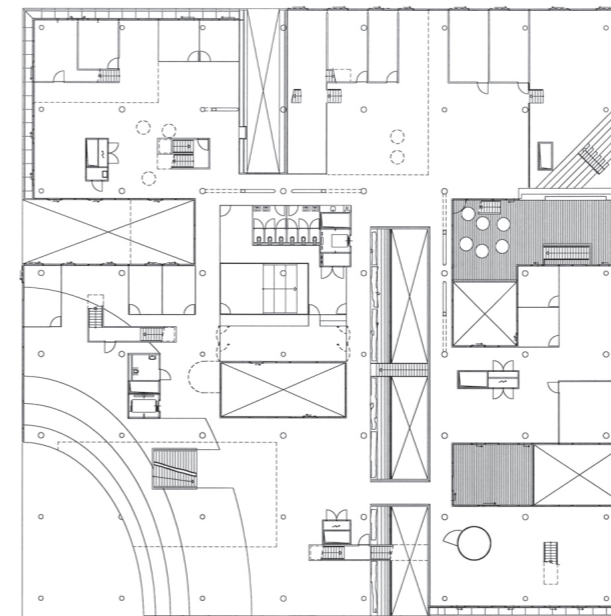

Foto: EU Mies Award 2019

I 1997 flyttet VPRO fra sine tidligere lokaler, en gruppe på 13 villaer, til den nye 'Villa VPRO'. Gjennom årene hadde villaene spilt en viktig rolle i å etablere VPROs identitet. Personalet, som tidligere hadde jobbet i rom med bad, loft, solsenger og i første etasjer, fikk i oppgave å tilpasse seg et 'ekte' kontormiljø.

Spørsmålet som ble sentralt i utformingen av Villa VPRO var om den uformelle og fleksible bruken av de gamle villaene, som unektelig påvirket programmene som ble laget i dem, kunne oversettes til et moderne kontor designet for maksimal effektivitet.¹

¹ MVRDV (2020) Tilgjengelig fra: <https://www.mvrdv.nl/projects/172/villa-vpro> (Hentet: 17.03.2020)

Axel Springer Campus

Grunnlagt: 1946
Medier: forlag, aviser, magasiner
Sted: Berlin, Tyskland
Størrelse: 52 000 m²
Arkitekt: OMA
År: vinner av konkurranse i 2013,
 ferdigstilling 2020

Illustrasjon: OMA

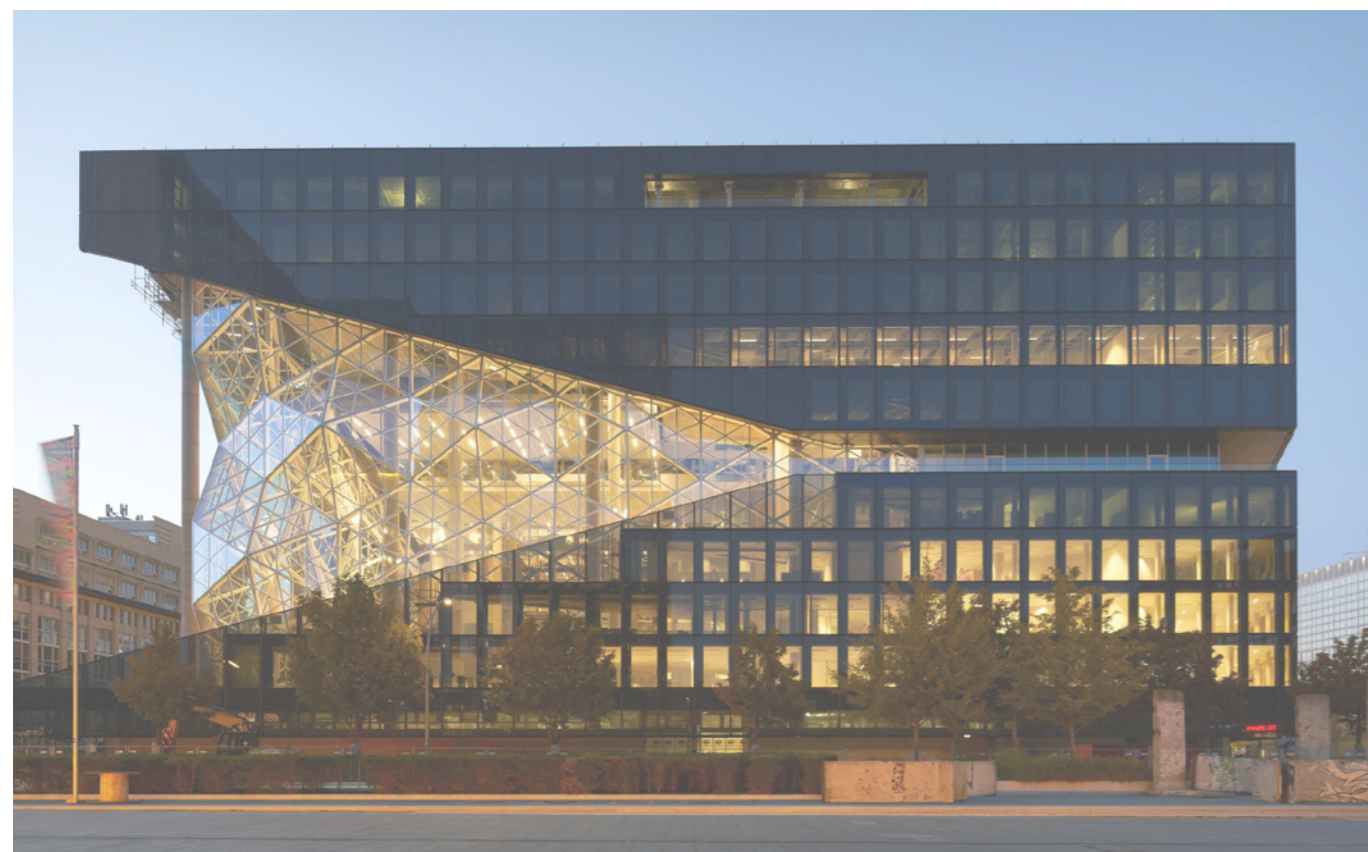

Foto: OMA

BE mediapark

Grunnlagt: -
Medier: -
Sted: Brussel, Belgia
Størrelse: -
Arkitekt: Baukunst / Bruther
År: vinner av konkurranse i 2017,
 ikke bygget.

Illustrasjon: Baukunst - Bruther

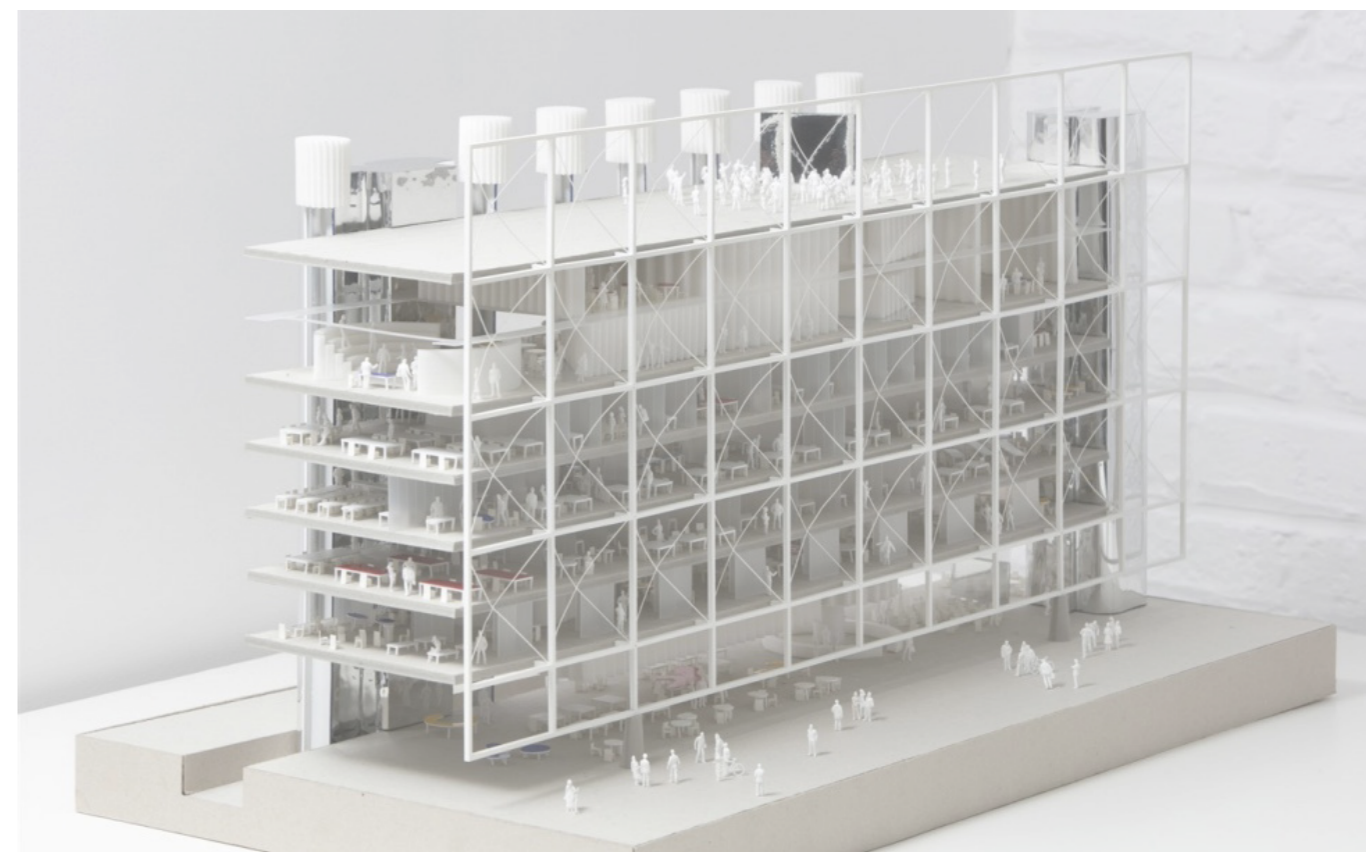
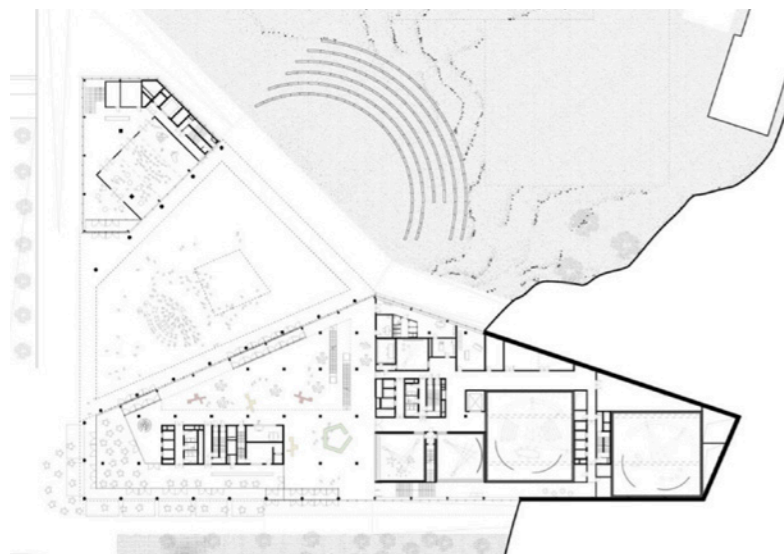

Foto: Baukunst - Bruther

VRT

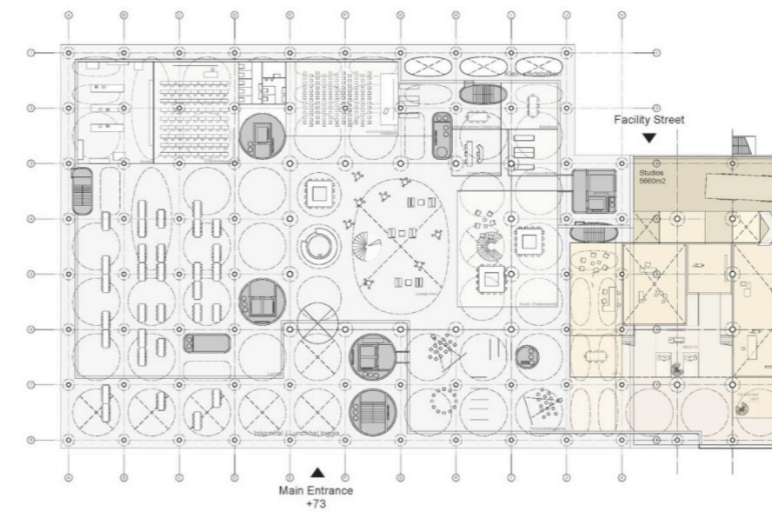
-Flemish Radio and Television Broadcasting Organisation

Grunnlagt: 1930
Medier: radio, fjernsyn, internett, nye medier
Sted: Brussel, Belgia
Størrelse: 75 000 m²
Arkitekt: Robbrecht en Daem / Dierendonckblancke
År: vinner av konkurranse i 2015, skal bli ferdigstilt i 2021.

Kilde: afasia archzine

Foto: afasia archzine

VRT

-Flemish Radio and Television Broadcasting Organisation

Grunnlagt: 1930
Medier: radio, fjernsyn, internett, nye medier
Sted: Brussel, Belgia
Størrelse: 75 000 m²
Arkitekt: Christian Kerez
År: konkurranseforslag 2015

Kilde: afasia archzine

Foto: afasia archzine

NRK Radiohuset og Store studio, 1950.
Foto: Widerøes Flyveselskap/Vilhelm Skappel. Oslo byarkiv.

NRK

NRK har i dag sitt hovedkontor på Marienlyst i Oslo. Utgangspunktet for valg av plassering i 1935 var nærheten til Metrologisk institutt på Blindern, fordi en av NRKs viktigste oppgaver var å melde været til sjøfolk.

Anlegget består i dag av Kringkastingshuset (Radiohuset), Fjernsynshuset, Nyhetshuset, Glassgården og G-fløyen og er på tilsammen ca 110.000 kvm.

I februar 2018 vedtok NRKs styre at NRK skal flytte sitt hovedkontor fra Marienlyst. Med dette startet prosessen med å selge og i februar i år ble det offentliggjort at Ferd blir langsiktig eier av eiendommen. Grunnen til at NRK vil flytte er behovet for en mer fremtidsrettet bygningsmasse, da eksisterende bygningsmasse ikke er egnet for å møte den internasjonale konkurransen NRK er en del av, og legger i liten grad til rette for utprøving av ny teknologi. De peker også på et sterkt ønske om å åpne seg mer for befolkningen, ved å vise frem, men også invitere publikum inn for å se og delta i NRKs produksjoner. I tillegg ønsker de et bærekraftig anlegg som tar klimautfordringene på alvor.¹

NRK peker også selv på at den eksisterende bygningsmassen på Marienlyst er lite effektivt utnyttet og at de i mange år har forsøkt å bygge om og tilpasse uten å oppnå det resultatet de ønsker seg.²

Beslutningen rundt hva man gjør med hovedkontoret har vært utredet i flere år. Alternativet til flyttebeslutningen var en omfattende ombygging av Marienlyst. Dette hadde blitt utfordrende med bakgrunn i at NRK er forpliktet til kontinuerlig drift av sin virksomhet. Dette forutsetter tilgang til studioer, utstyr og teknisk infrastruktur som ikke hadde latt seg løse ved for eksempel en midlertidig flytting under ombygging, og heller ikke ved en omfattende ombygging samtidig som NRK hadde blitt værende.³

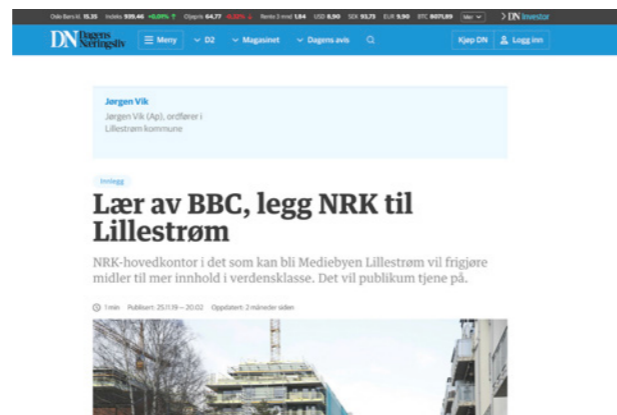
¹ NRK (2019) *Derfor flytter NRK*. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/informasjon/derfor-flytter-nrk-1.14717774> (Hentet: 03.01.2020)

² Samtale med prosjektleder Nils Bjarne Foss i NRK 7. januar 2020

³ Ibid.

Faksimile: vg.no (13. februar 2018)

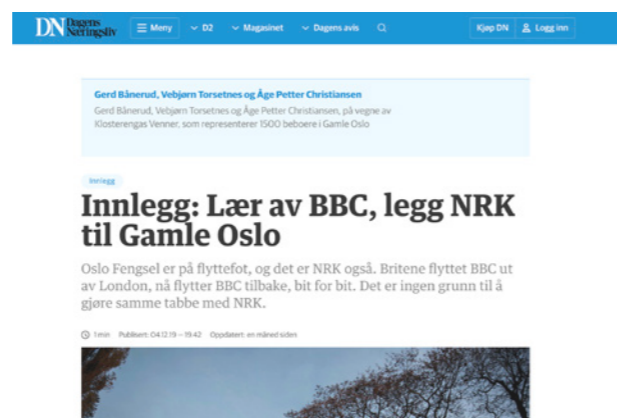
Faksimile: dn.no (25. november 2019)

Faksimile: ap.no (24. august 2016)

Faksimile: nrk.no (20. desember 2019)

Faksimile: dn.no (4. desember 2019)

Faksimile: groruddalen.no (6. desember 2019)

Faksimile: ap.no (29. november 2019)

Faksimile: e24.no (15. november 2019)

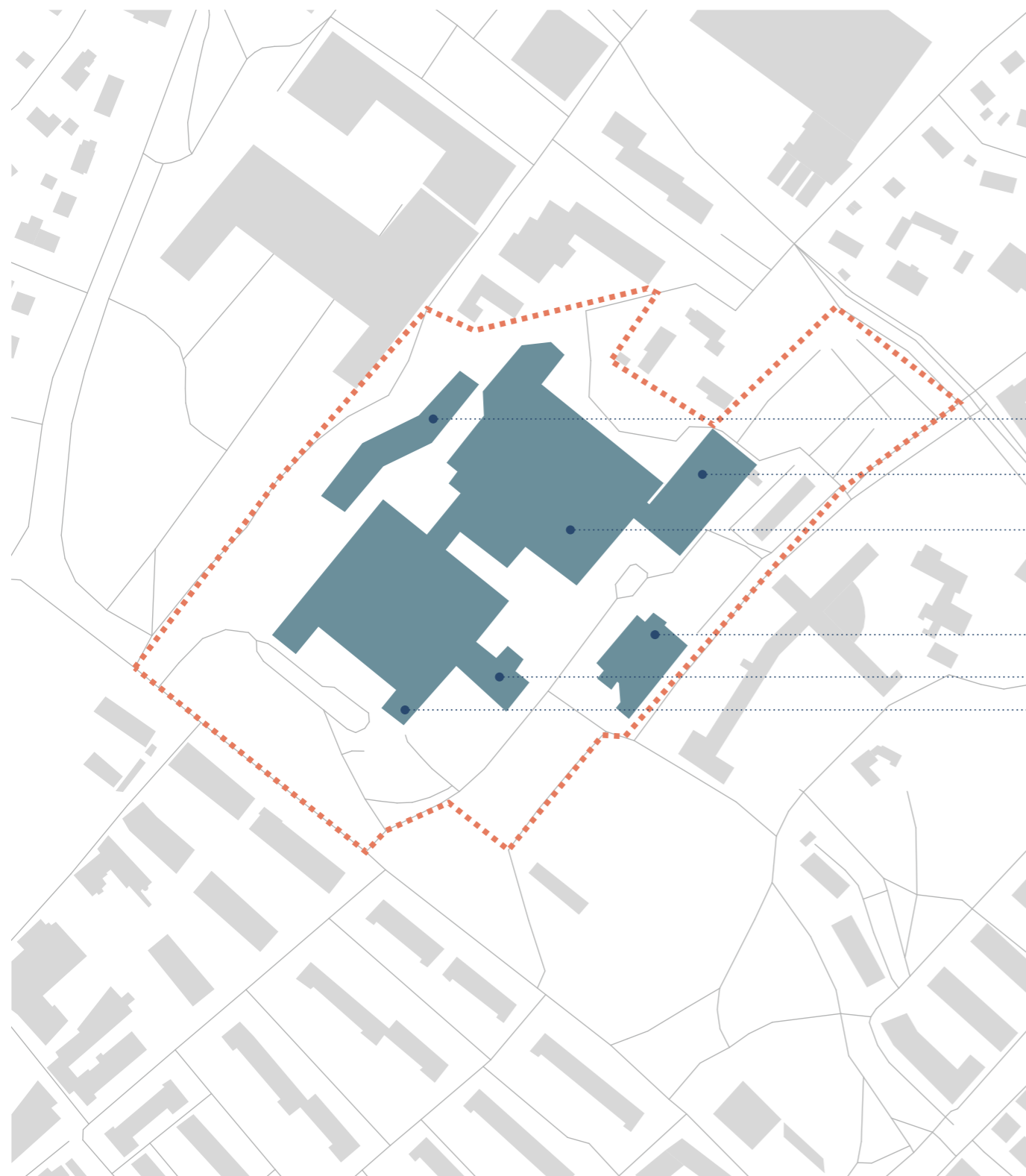

Faksimile: okernloren.no (4. desember 2019)

Den offentlige debatten

Samtidig som NRK annonserte at de flytter, startet en offentlig debatt om hvor NRK bør ligge. Oslo kommune har tilbudt NRK en kommunal tomt på Økern, med begrunnelse i at den ligger nærmere T-banestasjonen og er en av få kommunale tomter de i det hele tatt kan tilby av denne størrelsen. Også alternativer utenfor Oslo, som for eksempel NRK til Lillestrøm, har fått spalteplass i debatten med begrunnelse i økonomi. Andre aktører har trukket frem Gamle Oslo som alternativ, begrunnet i det sterke løftet det kan gi for bydelen.

I vår oppgave ønsker derimot vi å ta et selvstendig valg om hvor NRK bør ligge, på bakgrunn av byutviklingsmessige betraktninger, representasjon og eksponeringspotensiale for NRK på valgt tomt, samt tomtens sentralitet.

Marienlyst

- G-fløy.
- Nyhetshuset.
- Fjernsynshuset.
- Glassgården.
- Store studio.
- Kringkastingshuset.

Kringkastingshuset: påbegynt i 1938 og ferdigstilt i 1950. Tegnet av Nils Holter. Huser alle radiostudioer.

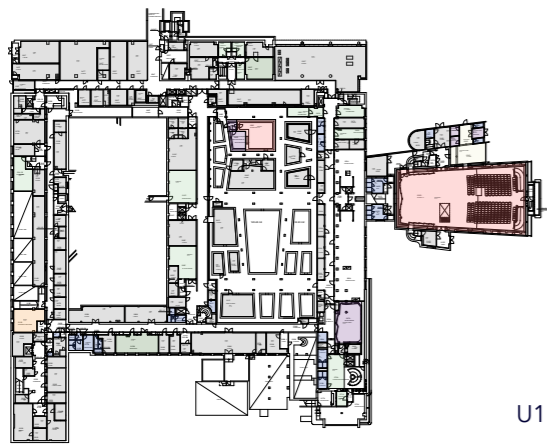
Store studio: bygget sammen med Kringkastingshuset (1938-1950) og er salen til Kringkastingsorkesteret.

Fjernsynshuset: bygget mellom 1963 - 1969. Tegnet av Nils Holter og Jan Bauck. Huser alle NRKs tv-studioer og flere redksjonelle lokaler.

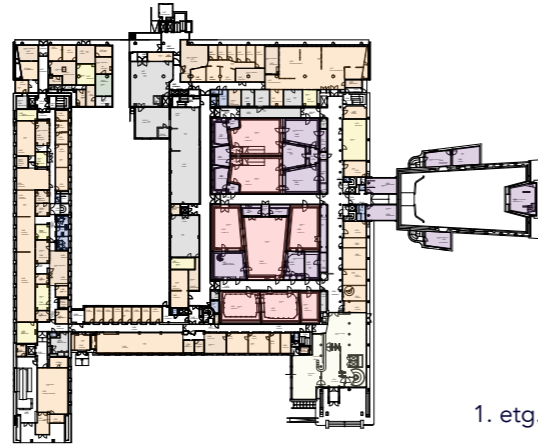
G-fløy: oppført 1981-82. Arkitekt Nils Holter. Huser garasje for OB-bussene (outside broadcasting) samt kontorlokaler.

Nyhetshuset: ferdigstilt i 1995. Huser all produksjon av nyheter.

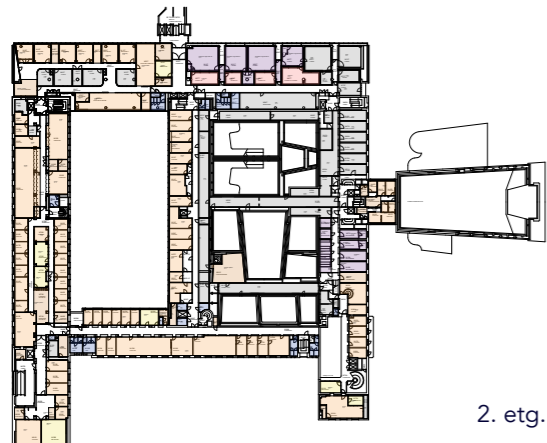
Glassgården: ferdigstilt i 2003. Huser administrasjonsfunksjoner.

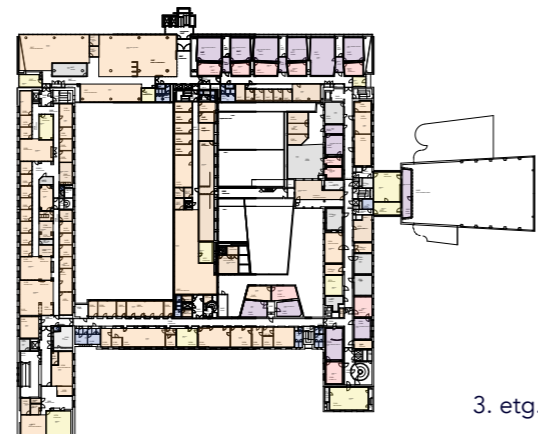
U1

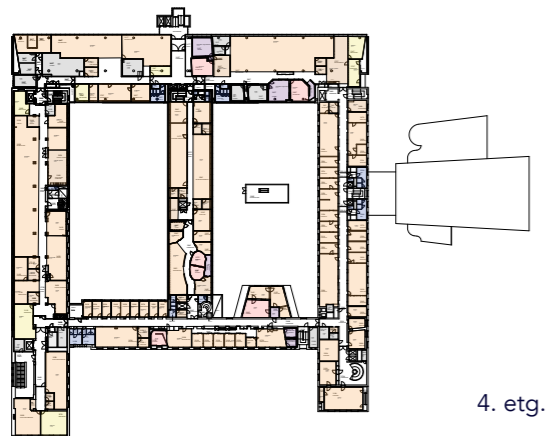
1. etg.

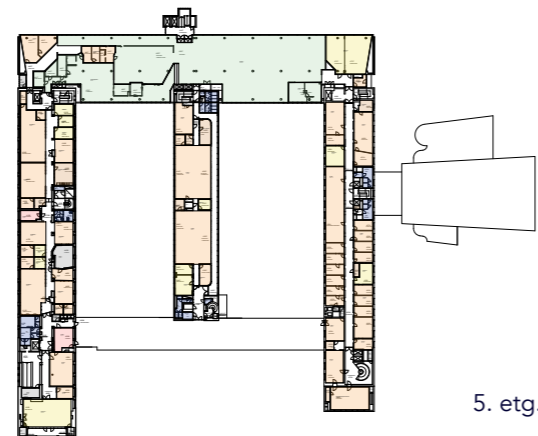
2. etg.

3. etg.

4. etg.

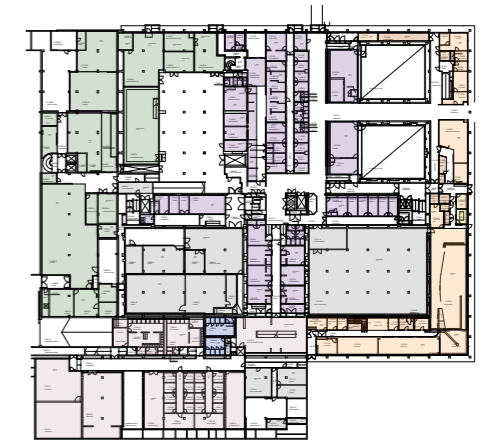
5. etg.

Kringkastingshuset.

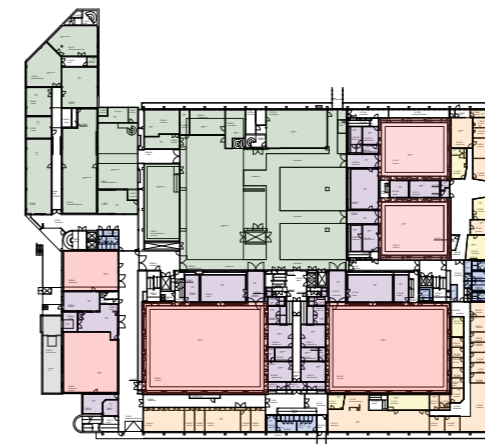
- Studio
- Støttefunksjoner
- Kantine
- Lager
- Kontor

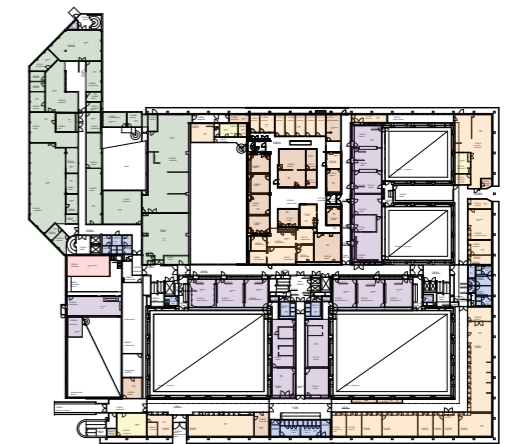
U1

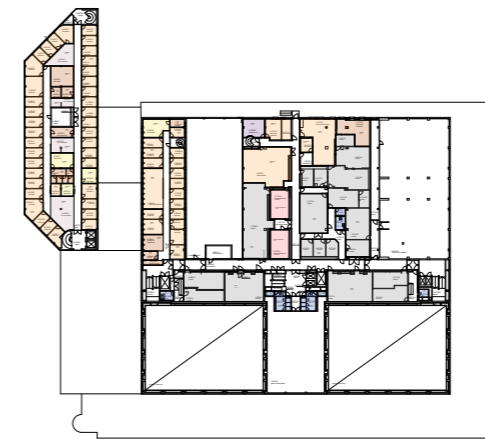
1. etg.

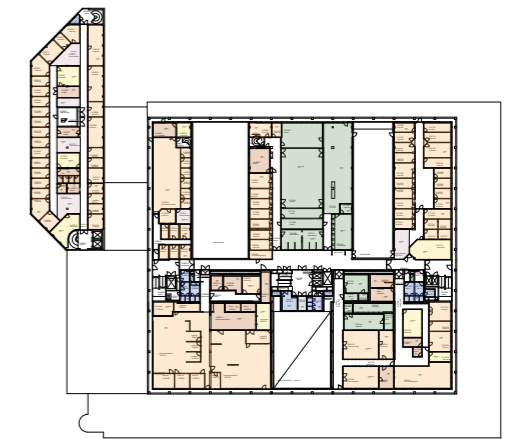
2. etg.

3. etg.

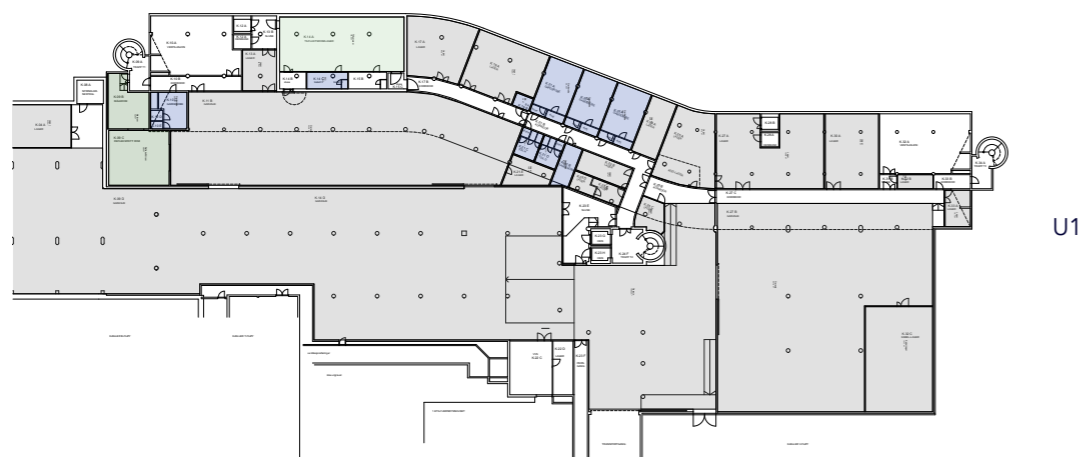
4. etg.

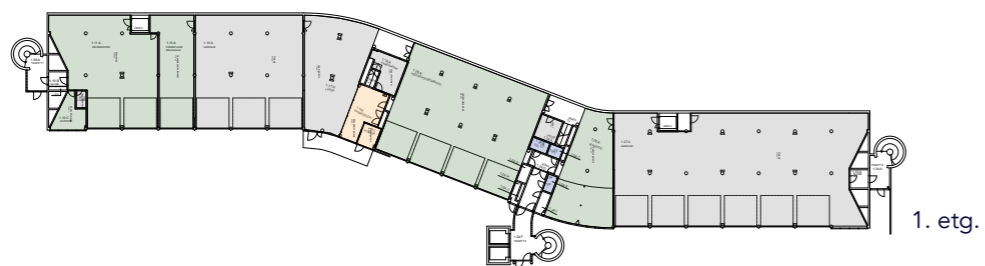
5. etg.

Fjernsynhuset.

- Studio
- Støttefunksjoner
- Verksteder
- Lager
- Kontor

U1

1. etg.

2. etg.

3. etg.

4. etg.

G-fløy.

-
 Verksted
-
 Garasje
-
 Kontor

1. etg.

2. etg.

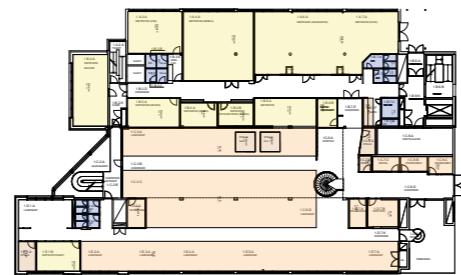
3. etg.

Nyhetshuset.

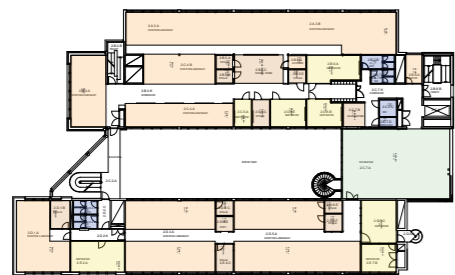
-
 Studio
-
 Kontor /redaksjon /redigering
-
 Lager

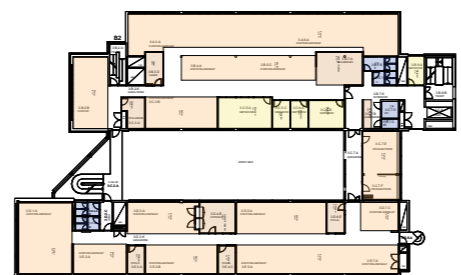
U1

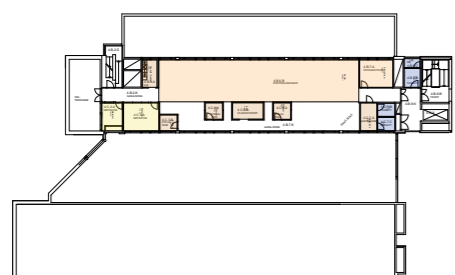
1. etg.

2. etg.

3. etg.

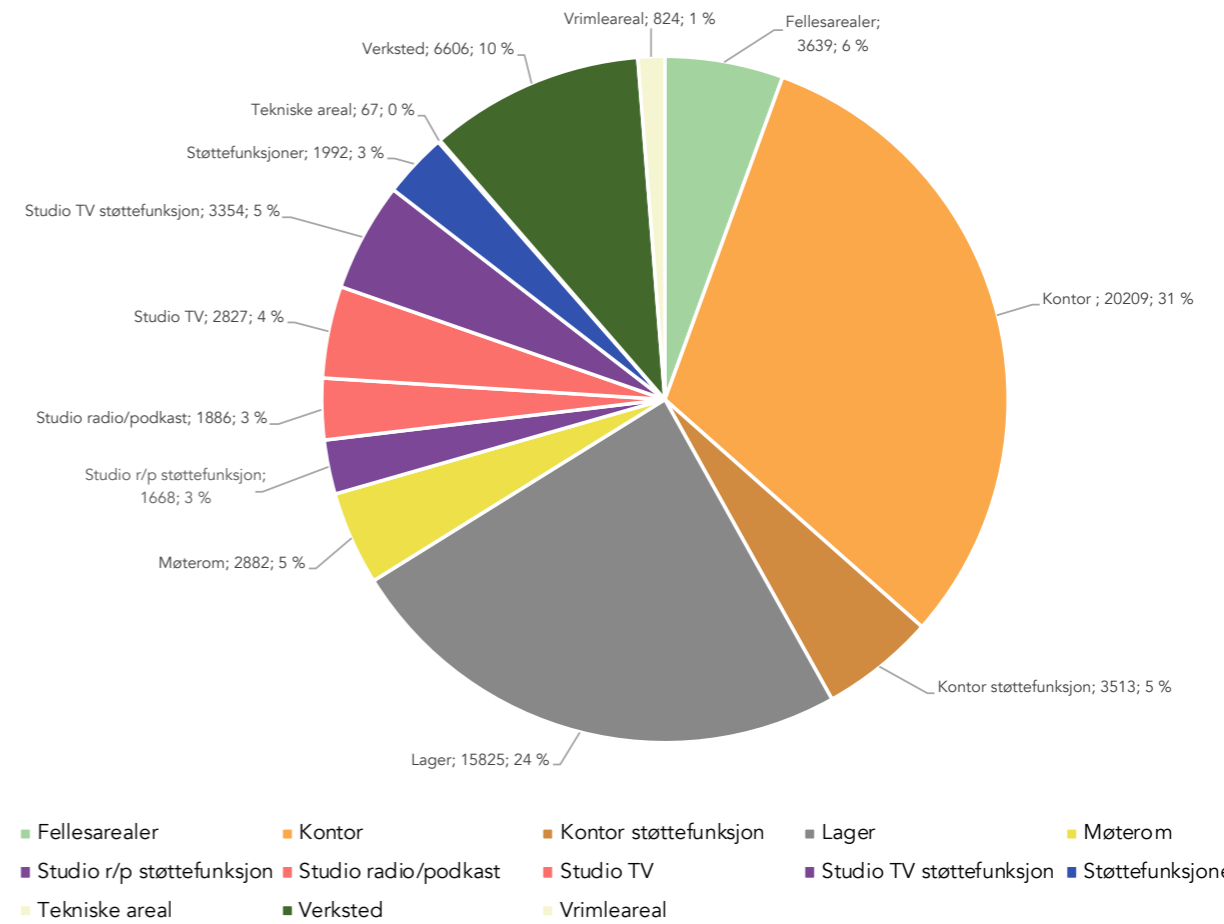

4. etg.

Glassgården.

Marienlyst - Arealdisponering nettoareal etter funksjonskategori

Funksjonskategori / bygg	Radiohuset	G-fløyen	Glassgården	Fjernsynshuset	Nyhetshuset	Totalt
Fellesarealer	1355	118	132	1674	360	3639 m²
Kontor	8568	2349	2106	4710	2475	20209 m²
Kontor støttefunksjon	1588	382	314	1046	182	3513 m²
Lager	4512	5090	109	5134	980	15825 m²
Møterom	1157	261	869	464	132	2882 m²
Studio r/p støttefunksjon	1657	12	0	0	0	1668 m²
Studio radio/podkast	1859	28	0	0	0	1886 m²
Studio TV	0	0	0	2642	185	2827 m²
Studio TV støttefunksjon	0	0	0	3269	85	3354 m²
Støttefunksjoner	671	313	163	681	164	1992 m²
Tekniske areal	67	0	0	0	0	67 m²
Verksted	436	757	0	5413	0	6606 m²
Vrimleareal	493	0	0	134	196	824 m²
Totalt	22362	9310	3692	25168	4760	65293 m²

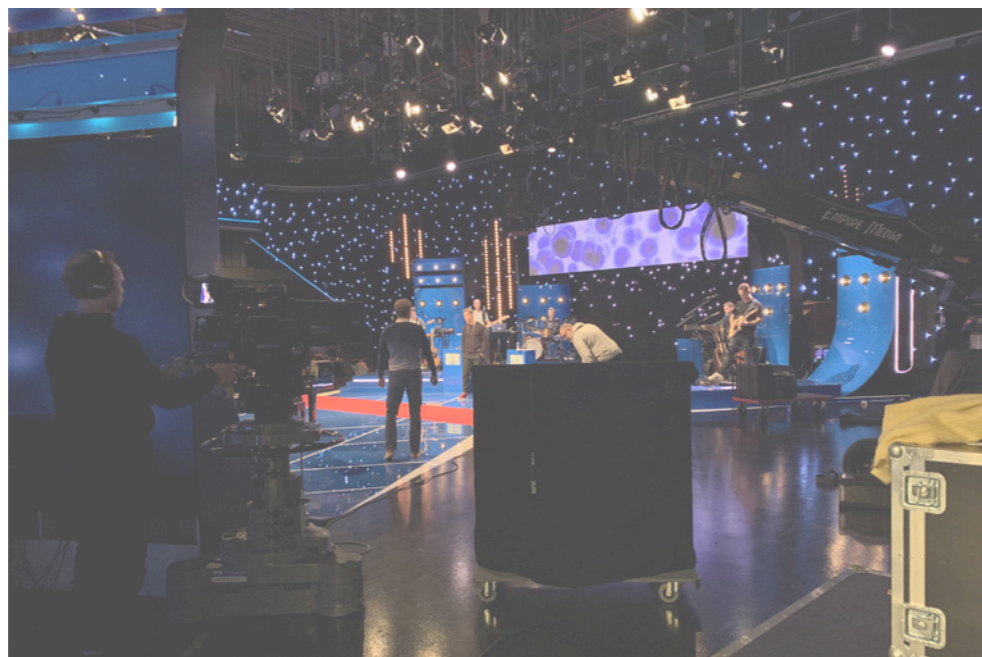
Oppsummering av NRK siner nettoarealer på Marienlyst.

Det faste nyhetsstudioet for Dagsrevyen ligger i Fjernsynshuset.

Monteringshallen som ligger mellom verkstedene og studioene. Dette store rommet fungerer også som lager for kulisser når studioer må rigges og mellom ulike sendinger. Et viktig rom som oppleves litt for lite.

Studio 1. Et av de to største tv-studioene, permanent rigget med publikum. Her under inspilling av Beat for beat.

Rekvisittlager.

Radiostudio som ligger i P3-redaksjonen. Her under innspilling av Lørdagsrådet.

P3-redaksjonen i Kringkastingshuset. De fleste her sitter i åpent landskap.

Regi- og kontrollrom i Nyhetshuset. Her bestemmes hvilke bilder som vises i nyhetssendingen på TV.

Visual audio-studio i Nyhetshuset, som brukes blant annet til Dagsnytt 18, som er et program som i tillegg til å gå på radio, vises på TV. For å få plass til lys og kameraer er visual audio-studioer noe større enn et vanlig radio-studio. Tilstøtende regi- og kontrollrom til venstre i bildet.

Bilde fra Nyhetsdesken

Kostymelageret

Bilder fra to av mange, lange ganger i Kringkastingshuset.

Bilde fra publikumsinngangen

Veritas-senteret, DNV-GL sitt hovedkontor på Høvikodden i Bærum.
Lund Slaatto Arkitekter.
foto: Lund Slaatto Arkitekter.

Hovedkontoret

For å danne oss et bilde av hva et hovedkontor som typologi er, har vi sett på noen prosjekter utenfor selve mediehuset. Felles for disse prosjektene er et stort og gjerne variert romprogram med mange arbeidsplasser og de er prosjektert for én bruker.

Foto: Lund Slaatto
Arkitekter.

Foto: Stiftelsen Norske
Veritas.

Veritas-senteret

Lokasjon: Bærum, Norge
Størrelse: 70.000 m² (Byggetrinn 1: 43.800 m²)
Byggeår: 1976-2016
Arkitekt: Lund Slaatto Arkitekter (Byggetrinn 1).

Veritas-senteret huser hovedkontoret til DNV-GL. Senteret ligger helt i sjøkanten i et grønt parklandskap på ca 300 mål, rett ved Oslofjorden. Parken er et populært turområde.

Prosjektet har et bærende betongskjelett som definerer både byggets ytre avgrensninger og dets innvendige rom.

Grunnstrukturen er et grid på 12x12 m som er en fleksibel modul for romprogrammet som består av kontor, møtefasiliteter, verkstedhaller og laboratorier.

Det er interessant hvordan prosjektets modularitet tilpasses landskapet og topografien, og også hvordan bygningen møter terrenget, enten i form av vegetasjon, interne rom eller harde flater.

Foto: Lund Slaatto Arkitekter.

Foto: greatbuildings.com

John Deere HQ

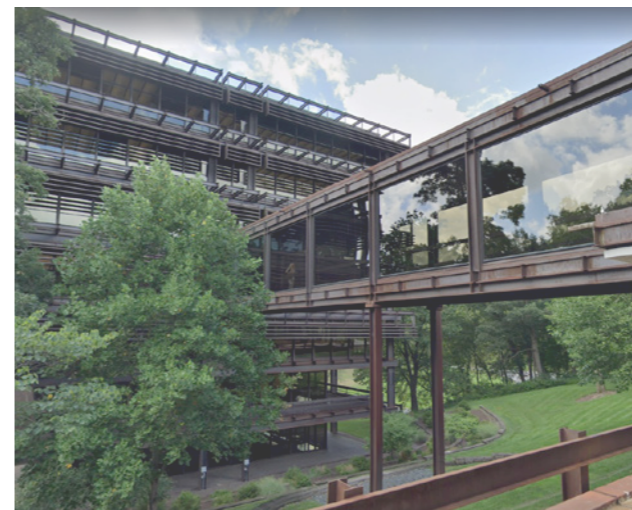

Foto: Google street view.

Foto: Domus.

Lokasjon: Moline, Illinois, USA
Størrelse: 45.000 m²
Byggeår: 1957-1964
Arkitekt: Eero Saarinen.

Anlegget er et kompleks av tre bygninger. Hovedbygningen, som er syv etasjer høy, reiser seg fra landskapet i et skoggløtt og henvender seg mot to dammer. En glassbro kobler hovedbygningen til et produktvisningsbygg og et auditorium. Komplekset var opprinnelig bygget for 900 ansatte.

Prosjektet har en gjennomgående stålstruktur av corten-stål, et designvalg som kom etter et ønske om at anlegget skulle være visuelt koblet til jorden, da John Deere er produsent av jordbruksmaskiner. Den rød-brune fargen til cortenstålet skulle minne om fargen til nypløgd jord.

Apple Park

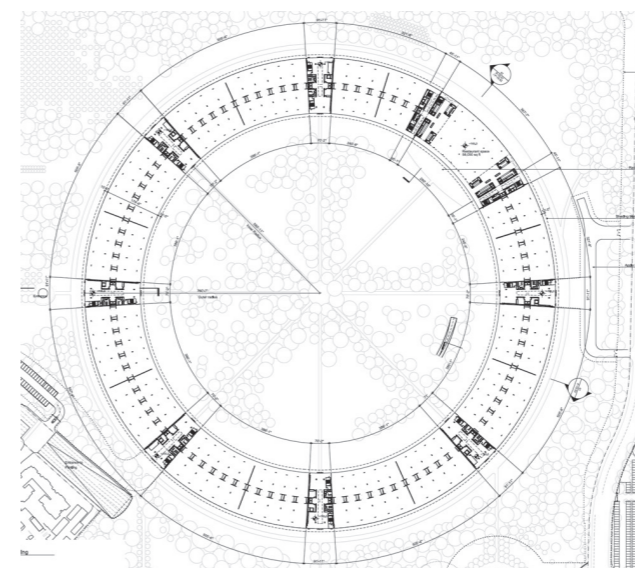
Foto: Foster + Partners.

Foto: Wallpaper.

Foto: Jocy May

Tegning: Foster + Partners via Dezeen.com

Lokasjon: Cupertino, California, USA
Størrelse: 260.000 m²
Byggeår: 2011-2018
Arkitekt: Foster and Partners.

Apple sitt hovedkontor er en sirkulær bygning beliggende i et enormt, privatisert grøntareal på ca 600 mål. Prosjektet gir dermed lite til sine omgivelser, annet enn et offentlig tilgjengelig besøksenter, som ligger utenfor selve anlegget.

Prosjektet har kontorarbeidsplasser for 12.000 ansatte, auditorium, research- og utviklingsfasiliteter samt et stort treningsenter for ansatte.

Kilder

Oslo kommune (2020) *Fjordbyen*. Tilgjengelig fra: <https://www.oslo.kommune.no/slik-bygger-vi-oslo/fjordbyen/> (Hentet: 05.05.2020)

Gunnarsjaa, Arne. (2006) *Norges arkitekturhistorie*, s. 279. Oslo: Abstrakt forlag AS.

NRK (2020) *Utsetter Oslos viktigste baneprosjekt i fem år*
Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/osloogviken/utsetter-oslos-viktigste-t-baneprosjekt-i-fem-ar-1.14961141> (Hentet: 05.04.2020)

NRK (2020)
Oslo SV: – Høyre vil sende tusenvis av reisende ut av sentrum
Tilgjengelig fra: https://www.nrk.no/osloogviken/oslo-sv_-_-hoyre-vil-sende-tusenvis-av-reisende-ut-av-sentrum-1.14662927 (Hentet: 05.04.2020)

Oslo kommune Bymiljøetaten (2015) *Felles planprogram fot nytt bad, nytt vitensenter, ny friluftscene og Finnmarkgata*
Tilgjengelig fra: <https://www.oslo.kommune.no/bydeler/bydel-grunerlokka/politikk-og-politiske-moter/politiske-saker-bydel-grunerlokka/politiske-saker-2015/offentlig-horing-forslag-til-planprogram-for-toyeparken> (Hentet 03.02.2020)

UiO: Naturhistorisk museum. (2019) *Historikk*. Tilgjengelig fra: nhm.uio.no (Hentet: 26.02.2020)

Oslo Byleksikon. *Tøyenparken*. Tilgjengelig fra: oslobyleksikon.no (Hentet: 26.02.2020)

UiO: Naturhistorisk museum. *Klimahuset*. Tilgjengelig fra: nhm.uio.no (Hentet: 26.02.2020)

Veiviseren. (2017) *Hva nå, Tøyen?* Hentet fra: <https://www.veiviseren.no> (25.02.2020)

Vårt Oslo. (2019) *Kraftig kritikk av Tøyenløftet i ny rapport. "De stille stemmene" ble ikke hørt*. Hentet fra: <https://vartoslo.no> (25.02.2020)

Munchmuseet (2019) The history of the museum. Tilgjengelig fra: https://www.munchmuseet.no/en/about/the_history_of_the_museum/ (Hentet: 17.03.2020)

Sandnes, S. (2018) Norsk kringkastingshistorie, i NDLA. Tilgjengelig fra: <https://ndla.no/nb/subjects/subject:1/topic:1:172362/topic:1:188749/resource:1:185173/2537> (Hentet: 10. januar 2020)

Eriksen, Thor Gjermund. 2020. *Byggekunst #016*. Podkast. Oslo. Rosseland, A.T

Dansk Arkitektur Center. *DR Byen*. Tilgjengelig fra: <https://dac.dk/viden/arkitektur/dr-byen/> (Hentet: 19.03.2020)

Bergens Tidende. (2007) *DR Byen ble økonomisk katastrofe*. Tilgjengelig fra: <https://www.bt.no/kultur/i/4EW1a/laquodr-byenraquo-ble-oekonomisk-katastrofe> (Hentet: 19.03.2020)

BBC (2020) *Broadcasting house*. Tilgjengelig fra: <https://www.bbc.com/historyofthebbc/buildings/broadcasting-house> (Hentet: 19.03.2020)

BBC Cymru Wales Headquarters (2020) Tilgjengelig fra: <https://www.fosterandpartners.com/projects/bbc-cymru-wales-headquarters/> (Hentet: 02.02.2020)

MVRDV (2020) Tilgjengelig fra: <https://www.mvrdv.nl/projects/172/villa-vpro> (Hentet: 17.03.2020)

NRK (2019) *Derfor flytter NRK*. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/informasjon/derfor-flytter-nrk-1.14717774> (Hentet: 03.01.2020)

